

marktrapport
2008

vreg
Vlaamse Reguleringsinstantie
voor de Elektriciteits- en Gasmarkt

1	DE VLAAMSE ENERGIEMARKT IN CIJFERS	5
1.1	INDELING AFNEMERS	5
1.2	DE TOTALE HOEVEELHEID GELEVERDE ENERGIE IN VLAANDEREN	6
2	LEVERANCIERS	7
2.1	EVOLUTIE WETGEVING IN 2008	7
2.2	ACTIEVE LEVERANCIERS EN SPREIDING OVER NETWERKEN	7
2.2.1	Elektriciteit.....	7
2.2.2	Aardgas.....	9
2.3	BEWEGINGEN OP DE MARKT	10
2.3.1	Participaties en fusies	10
2.4	MARKTAANDELEN VAN DE LEVERANCIERS	10
2.4.1	Elektriciteit.....	10
2.4.2	Aardgas.....	13
2.5	INDEXEN MARKTMACHT	15
2.5.1	Herfindahl-Hirschman index (HHI) en HHI _{ne}	15
2.5.2	Concentratie-index (C3).....	16
2.5.3	Conclusie	17
2.6	LEVERANCIERSWISSELS	17
2.6.1	Elektriciteit.....	17
2.6.2	Aardgas.....	18
3	NETBEHEERDERS	20
3.1	EVOLUTIE WETGEVING IN 2008	20
3.2	RELATIEF BELANG VAN DE NETBEHEERDERS IN TERMEN VAN VERVOERDE HOEVEELHEDEN ENERGIE	20
3.2.1	Elektriciteit.....	20
3.2.2	Aardgas.....	21
4	ELEKTRICITEITS- EN AARDGASPRIJZEN	22
4.1	EVOLUTIE VAN DE ELEKTRICITEITSPRIJZEN	22
	HUISHOUDELIJKE AFNEMERS.....	22
4.1.1	Prijzen voor huishoudelijke afnemers met een doorsnee verbruik	22
4.1.2	Onderdelen van de elektriciteitsprijs voor huishoudelijke afnemers met een doorsnee verbruik	23
4.1.3	Prijzen voor huishoudelijke afnemers met een klein en met een groot verbruik.....	24
4.1.3.1	Huishoudelijke afnemers met een klein verbruik.....	24
4.1.3.2	Huishoudelijke afnemers met een groot verbruik.....	25
4.1.4	Sociale maximumprijzen	26
	KLEINE PROFESSIONELE AFNEMERS	26
4.1.5	Prijzen voor kleine professionele afnemers	26
4.1.6	Onderdelen van de elektriciteitsprijs voor kleine professionele afnemers	27
4.2	EVOLUTIE VAN DE AARDGASPRIJZEN	28
4.2.1	Prijzen voor huishoudelijke afnemers die verwarmen op aardgas met een doorsnee verbruik.....	28
4.2.2	Onderdelen van de aardgasprijs voor huishoudelijke afnemers die verwarmen op aardgas met een doorsnee verbruik	29
4.2.3	Prijzen voor huishoudelijke afnemers die niet verwarmen op aardgas met een klein verbruik en die verwarmen op aardgas met een groot verbruik	30
4.2.3.1	Huishoudelijke afnemers met een klein verbruik die niet verwarmen op aardgas	30
4.2.3.2	Huishoudelijke afnemers die verwarmen op aardgas met een groot verbruik	31

4.2.4	Sociale maximumprijzen	32
4.3	CONCLUSIES	32
4.3.1	Prijsevoluties	32
4.3.1.1	Elektriciteit	32
4.3.1.2	Aardgas	33
4.3.2	De evolutie van de onderdelen van de prijzen	33
5	HERNIEUWBARE ENERGIEBRONNEN EN WARMTEKRACHTKOPPELING	34
5.1	EVOLUTIE WETGEVING IN 2008	34
5.2	GROENESTROOMCERTIFICATEN	34
5.2.1	Aantal installaties die groenestroomcertificaten ontvangen	34
5.2.2	Uitgereikte groenestroomcertificaten	35
5.2.3	Handel in groenestroomcertificaten (inclusief spread prijs, BelPEX en non-handel)	37
5.2.3.1	Bilaterale handel in certificaten	37
5.2.3.2	Handel op Green Certificate Exchange	38
5.2.3.3	Verkoop van groenestroomcertificaten aan netbeheerders tegen minimumprijs	38
5.2.4	Inlevering van groenestroomcertificaten voor de certificatenverplichting op 31 maart 2009	39
5.2.5	Groenestroomquotum voor 2010	40
5.3	WARMTEKRACHTKOPPELING	41
5.3.1	Aantal installaties die warmtekrachtcertificaten ontvangen	41
5.3.2	Uitgereikte warmtekrachtcertificaten	41
5.3.3	Handel in warmtekrachtcertificaten (inclusief spread prijs en non-handel)	43
5.3.3.1	Bilaterale handel in certificaten	43
5.3.3.2	Handel op Green Certificate Exchange	44
5.3.3.3	Verkoop van warmtekrachtcertificaten aan netbeheerders tegen minimumprijs	44
5.3.4	Inlevering van warmtekrachtcertificaten voor de certificatenverplichting op 31 maart 2009	45
5.3.5	Warmtekrachtquotum voor 2010	46
	BIJLAGEN	47

VOORWOORD

2008 werd gekenmerkt door stijgingen. Sommige stijgingen stemmen tevreden, zoals de spectaculaire toename van het aantal installaties voor de productie van elektriciteit uit zonne-energie en de groei van het aantal kwalitatieve installaties voor warmtekrachtkoppeling. Andere stemmen minder optimistisch, zoals de sterke en gestage stijging van zowel de aardgas- als de elektriciteitsprijzen. Deze opwaartse prijstendens is weliswaar niet doorgetrokken in 2009, dat tot nog toe een dalende tendens laat zien.

Ondanks de stijgende energieprijzen, zijn er ook positieve elementen. De laagste prijscurve in de prijsgrafieken vertoont vaak al een dalende tendens in de laatste maanden van 2008. Dit in tegenstelling tot de grafiek met de gemiddelde contracten of het prijsniveau van de standaardleveranciers, die pas later, in 2009, hun daling inzetten. Het feit dat het laagste prijspeil de toon zet, is een indicatie voor het bestaan van reële prijsconcurrentie op de Vlaamse energiemarkt.

De sterke groei van decentraal geproduceerde elektriciteit, op basis van hernieuwbare bronnen of door middel van warmtekrachtkoppeling, vormt de voorbode voor de nood aan een slim distributienet, waarop zonder problemen decentrale productie-eenheden aanwezig kunnen zijn en de energie dus zowel stroomop- als stroomafwaarts kan vloeien.

De invloed van fusies en overnames op de energiemarkt kan ook niet onderschat worden. De fusie van GdF en Suez, moedermaatschappij van Electrabel, wordt al jaren druk besproken en is intussen een feit. Heel recent werd de overname door EDF van de participatie van Centrica in SPE aangekondigd, naast de overname van Nuon door Vattenfall en van Essent door RWE. Ettelijke andere operaties werden aangekondigd, al uitgevoerd of zullen zich nog aandienen. Sommige zijn van aard om een bijkomende impuls te geven aan de concurrentie, andere dreigen het aantal spelers eerder in te perken en zo de concurrentiedruk te verlagen. Dit zou een spijtige evolutie zijn. Het feit dat de markt nog steeds sterk geconcentreerd blijkt, maakt dit des te prangender.

Op 1 juli 2008 werd ook de mijlpaal van vijf jaar volledige vrijmaking van de markt bereikt. Kunnen we tevreden zijn over de stand van zaken? De activiteitsgraad van de energieafnemers blijft, getuige de marktdynamiekindicator, op een stabiel niveau. Toch blijven bijvoorbeeld de kleinere professionele afnemers opvallend meer passief dan andere categorieën waar het aantal gecontracteerde afnemers nu de 90% overschrijdt. De gegevens over de evolutie van de elektriciteitsprijs voor kleine professionele afnemers die de VREG voor het eerst publiceert in dit marktrapport, wijzen nochtans op een belangrijk prijsvoordeel dat deze passieve KMO's kunnen doen als ze naar het laagste prijspeil in de markt overstappen. KMO's kunnen sinds begin 2009 op de VREG website terecht voor de professionele V-test als ondersteuning bij hun zoektocht.

Er is een hele weg afgelegd en enorm veel werk verzet, maar er blijft zeker ruimte voor verbetering. Efficiëntere, maar ook diepgaandere regulering van de energiemarkt dringt zich op, gelet op de uitdagingen inzake slim netbeheer op basis van intelligente meters, kwaliteit dienstverlening door de energieleveranciers, verdere uitbouw van productie op basis van hernieuwbare energie en door middel van warmtekrachtkoppeling, een efficiëntere marktorganisatie en dito dataverkeer,...

De nieuwe Europese richtlijnen bieden ons een goede basis om die verbetering van de regulering vorm te geven.

André Pictoel
Gedelegeerd bestuurder

1 De Vlaamse energiemarkt in cijfers

1.1 Indeling afnemers

Op 31 december 2008 telde Vlaanderen 3.143.157 toegangspunten (EAN's) voor elektriciteit die op het distributienet waren aangesloten. Een toegangspunt is elk onderscheiden afnamepunt waaraan een EAN-nummer werd toegekend. De EAN's die door Inter-energa aan een exclusief-nachtmeter worden toegekend en die onder een ander EAN-nummer vallen, zijn niet in dit cijfer opgenomen. In theorie kunnen gezinnen een andere leverancier kiezen voor deze exclusief-nachtmeter, maar in de praktijk gebeurt dit meestal niet. Injectiepunten¹ worden ook niet in de statistieken meegeteld.

De toegangspunten worden in een aantal categorieën opgedeeld. Enerzijds zijn er de telegelezen afnemers van wie de meterstanden op afstand worden uitgelezen, AMR (Automatic Meter Reading). Daarnaast zijn er nog de maandelijks gelezen meters of MMR (Monthly Meter Reading) en de jaarlijks gelezen meters. Bij de jaarlijks gelezen meters is er nog een verdere opdeling naar huishoudelijke en niet-huishoudelijke afnemers. Dit onderscheid wordt gemaakt op basis van het contract dat de afnemer afsluit met zijn leverancier. Wanneer het leveringscontract wordt afgesloten door een onderneming² wordt de afnemer beschouwd als niet-huishoudelijk, is dit niet het geval dan wordt de afnemer als huishoudelijk beschouwd.

Tabel 1: Indeling elektriciteitsafnemers op 31 december 2008 in aantal toegangspunten

CATEGORIE	AANTAL	PROCENTUEEL
AMR	16.895	0,54%
MMR	17.246	0,55%
Jaargelezen huishoudelijke afnemers	2.646.311	84,19%
Jaargelezen niet huishoudelijke afnemers	462.705	14,72%
TOTAAL	3.143.157	100,00%

Op 31 december 2008 waren er 1.741.285 toegangspunten (EAN's) aangesloten op de Vlaamse aardgasdistributienetten. Injectiepunten worden niet in de statistieken meegenomen.

Tabel 2: Indeling aardgasafnemers op 31 december 2008 in aantal toegangspunten

CATEGORIE	AANTAL	PROCENTUEEL
AMR	563	0,03%
MMR	9.132	0,52%
Jaargelezen huishoudelijke afnemers	1.529.944	87,86%
Jaargelezen niet huishoudelijke afnemers	201.646	11,58%
TOTAAL	1.741.285	100,00%

Zowel bij elektriciteit als bij aardgas is er een stijgende trend van het aantal toegangspunten merkbaar. Zo kwamen er in 2008 maandelijks gemiddeld 3.173 (3.115 in 2007) nieuwe toegangspunten voor elektriciteit en 4.422 (3.969 in 2007) nieuwe toegangspunten voor aardgas bij. Vooral voor aardgas zien we een significante toename. Deze toename kan mee verklaard worden door de extra inspanningen die de netbeheerders leveren om het in het aardgasdecreet³ vermelde aansluitbaarheidspercentage te halen.

¹ Dit betekent dat EAN's met zowel afname als injectie wel opgenomen worden in de statistieken.

² Zoals bedoeld in artikel 2, 3° van de wet van 16 januari 2003 tot oprichting van een kruispuntbank voor ondernemingen, tot modernisering van het handelsregister, tot oprichting van erkende ondernemingsloketten en houdende diverse bepalingen.

³ Iedere aardgasnetbeheerder zorgt ervoor dat het geheel van de gebieden, die gelegen zijn in het geografisch afgebakende gebied waarvoor hij werd aangewezen, een aansluitbaarheidsgraad heeft van: a) minstens 95 % in 2015 en van 99 % in 2020 bij een evenredige ontwikkeling van de aansluitingsgraad voor die gebieden die in het gewestplan of ruimtelijk uitvoeringsplan de bestemming woongebied hebben met uitzondering van de woongebieden met landelijk karakter; b) minstens 95 % in 2020 bij een evenredige ontwikkeling van de aansluitingsgraad in woongebieden.

1.2 De totale hoeveelheid geleverde energie in Vlaanderen

Tabel 3: Geleverde elektriciteit in Vlaanderen (exclusief verliezen) aan eindafnemers aangesloten op het transmissie- en distributienet

	2004 (MWh)	%	2005 (MWh)	%	2006 (MWh)	%	2007 (MWh)	%	2008 (MWh)	%
Aan afnemers op het distributienet	39.290.357	79,18%	39.852.531	81,21%	40.115.165	82,08%	39.891.342	82,47%	40.211.387	83,27%
Aan afnemers op het transmissienet	10.328.770	20,82%	9.221.003	18,79%	8.758.021	17,92%	8.481.908	17,53%	8.076.801	16,73%
TOTAAL	49.619.127	100%	49.073.534	100%	48.873.186	100%	48.373.250	100%	48.288.188	100%

In deze percentages zijn ook leveringen door zogenaamde zelfbevoorraders inbegrepen: dat zijn energie-intensieve bedrijven die in hun stroomvoorziening voorzien door zelf elektriciteit aan te kopen (via de hubdiensten van Elia, via een energiebeurs zoals BelPEX, ...). Die elektriciteit wordt vervolgens via het transmissienet geleverd. Het volume van dergelijke stroomvoorziening bedroeg in 2008 999.985 MWh of 2,07% van de totale elektriciteitslevering in Vlaanderen en 12,38% van de totale leveringen via het transmissienet in Vlaanderen.

Het valt op dat er sinds 2004 elk jaar minder elektriciteit is geleverd aan afnemers op het transmissienet. Dat komt in de eerste plaats doordat de STEG-centrale van Zandvliet Power midden 2005 in dienst werd genomen. Die centrale levert rechtstreeks (dus niet via het transmissie- of distributienet) elektriciteit aan BASF Antwerpen, een belangrijke stroomverbruiker in de Vlaamse elektriciteitsmarkt die bijgevolg minder elektriciteit van het transmissienet afneemt. Het volume van die rechtstreeks geleverde stroom is niet in de cijfers van Tabel 3 opgenomen.

Tabel 4: Geleverde aardgas in Vlaanderen (exclusief verliezen) aan eindafnemers aangesloten op het transmissie- en distributienet

	2004 (MWh)	%	2005 (MWh)	%	2006 (MWh)	%	2007 (MWh)	%	2008 (MWh)	%
Aan afnemers op het distributienet	58.074.627	45,96%	56.778.862	44,86%	58.051.451	44,84%	54.624.436	42,66%	58.844.372	44,45%
Aan afnemers op het transmissienet	68.285.000	54,04%	69.786.638	55,14%	71.409.420	55,16%	73.435.800	57,34%	73.534.947	55,55%
TOTAAL	126.359.627	100%	126.565.500	100%	129.460.871	100%	128.060.236	100%	132.379.319	100%

Het aardgasverbruik volgt een evolutie die nauw aansluit bij de klimatologische omstandigheden. 2008 kende lagere temperaturen ten opzichte van de temperaturen in 2007, hierdoor was meer energie nodig om te verwarmen tot eenzelfde comforttemperatuur.

2 Leveranciers

2.1 Evolutie wetgeving in 2008

Er werden enkele wijzigingen aangebracht aan de regeling van de toekenning van gratis kWh bij besluit van de Vlaamse Regering van 11 april 2008 tot wijziging van het besluit van de Vlaamse Regering van 14 november 2003 tot vaststelling van de nadere regels voor de toekenning en de verrekening van de gratis elektriciteit voor huishoudelijke afnemers (B.S. 18 april 2008). De belangrijkste doelstelling van deze wijziging was het bepalen van de nieuwe prijs waartegen de gratis kWh moet worden verrekend tussen leverancier en klant enerzijds en tussen leverancier en netbeheerder anderzijds. Volgens het vroegere besluit moest dit gebeuren aan de maximumprijs die geldt voor gebonden afnemers. Sinds de volledige vrijmaking van de markt in België bestaat deze maximumprijs niet meer. Daarom werd deze prijs vervangen door de gewogen gemiddelde marktprijs voor een gezin met een doorsnee verbruik, berekend door de VREG.

In het decreet van 18 juli 2008⁴ (B.S. 22 augustus 2008) werden onder meer volgende wijzigingen aan de verschillende decreten aangebracht:

- Vooreerst werd de definitie van huishoudelijk afnemer in het Elektriciteits- en Aardgasdecreet in die zin gewijzigd dat gemengde afnemers (afnemers die elektriciteit afnemen voor zowel privégebruik als voor professioneel gebruik) niet meer onder de definitie vallen, voor zover zij het leveringscontract op naam van de onderneming aangingen. De datum van inwerkingtreding van deze wijziging werd vooruitgeschoven naar 1 januari 2009 (in plaats van 10 juli 2009), althans wat het Elektriciteitsdecreet betreft.
- Daarnaast werd bepaald dat appartementsgebouwen, rusthuizen, en gebouwen met woonegelegenheden die niet over een aparte aansluiting beschikken, ondanks de wijziging van de definitie huishoudelijk afnemer, toch recht blijven hebben op gratis kWh. Door de wijziging van de definitie dreigden deze immers dit recht te verliezen indien – zoals meestal het geval – het leveringscontract voor dergelijke gebouwen door een onderneming is aangegaan.
- Ook werd komaf gemaakt met het feit dat de gratis kWh geleverd moest worden tijdens daguren en niet méér kon bedragen dan het jaarlijkse verbruik tijdens die uren. Dit was problematisch voor de eigenaars van zonnepanelen met een compenserende teller.

In het Belgisch Staatsblad van 4 februari 2009 werd het **decreet van 12 december 2008** houdende diverse bepalingen inzake energie, leefmilieu, openbare werken, landbouw en visserij gepubliceerd. Hierin werd de mogelijkheid voor de VREG om administratieve boetes op te leggen uitgebreid tot de overtredingen, door marktpartijen, van de bepalingen van het Oprichtingsdecreet van de VREG. Hierdoor kan bijvoorbeeld degene die weigert de VREG informatie te verschaffen binnen de door de VREG bepaalde termijn, een administratieve sanctie oplopen.

2.2 Actieve leveranciers en spreiding over netwerken

2.2.1 Elektriciteit

Eind 2008 waren er 21 houders van leveringsvergunningen elektriciteit. Dat is één meer dan eind 2007. DB Energie GmbH en E.ON Energy Sales GmbH verkregen een leveringsvergunning in 2008, de vergunning van Echte Energie België werd ingeleverd.

Endesa Energía SAU, Nidera Handelscompagnie B.V. en Thenergo N.V. leverden nog niet aan eindafnemers op het Vlaamse distributienet in de loop van 2008. DB Energie startte met leveren in januari 2009. Reibel N.V. levert nu in de meeste netgebieden in Vlaanderen.

⁴ Decreet houdende wijziging van het Elektriciteitsdecreet van 17 juli 2000, wat betreft de hoeveelheid gratis ontvangen elektriciteit, van het Aardgasdecreet van 6 juli 2001, wat betreft de uitbreiding van de dekkingsgraad van het aardgasdistributienetwerk, van het REG-decreet van 2 april 2004, wat betreft de Autonome Commissie Energiebeleid Vlaanderen, van het EPB-decreet van 22 december 2006, wat betreft de controles, en van het decreet van 25 mei 2007 tot wijziging van het decreet van 20 december 1996 tot regeling van het recht op minimumlevering van elektriciteit, gas en water, wat betreft elektriciteit en gas, van het decreet van 17 juli 2000 houdende de organisatie van de elektriciteitsmarkt, wat betreft de openbaredienstverplichtingen, en van het decreet van 6 juli 2001 houdende de organisatie van de gasmarkt, wat betreft de openbaredienstverplichtingen.

De klanten van E.ON Energy Trading A.G. zullen op termijn overgedragen worden aan E.ON Energy Sales GmbH, waarna de vergunning van E.ON Energy Trading ingeleverd zal worden.

Onderstaande tabel geeft een overzicht van alle elektriciteitsleveranciers die houder zijn van een leveringsvergunning en de verschillende netgebieden waarin ze op 31 december 2008 actief waren.

Tabel 5: Actieve elektriciteitsleveranciers per deelgebied op 31 december 2008 (leveringen aan eindafnemers elektriciteit)

DISTRIBUTIE- NETBEHEERDER	Anode B.V.	DB Energie	Ecopower C.V.B.A.	EDF Belgium	Electrabel N.V.	Electrabel Customer Solutions N.V.	Elektriciteitsbe- drijf Merksplas B.V.B.A.	Endesa Energia SAU	Eneco Energie International B.V.	E.ON Belgium N.V.	E.ON Energy Sales GmbH	E.ON Energy Trading A.G.	Essent Belgium N.V.	Lampiris N.V.	Nidera Handelscompa- gnie B.V.	Nuon Belgium N.V.	Reibel N.V.	SPE N.V.	Thenergo N.V.	Trianel Energie B.V.	Wase Wind C.V.B.A.	
AGEM	•		•			•			•				•									
DNB BA					•	•			•				•				•	•				
ELIA (1)	•				•				•	•	•					•	•	•				
GASELWEST	•		•	•	•	•	•		•	•			•	•		•	•	•			•	
GHA			•	•	•	•	•		•	•			•	•		•	•	•				
IMEA	•		•	•	•	•	•		•	•	•		•	•		•	•	•				•
IMEWO	•		•	•	•	•	•		•	•	•		•	•		•	•	•			•	•
INTER-ENERGA			•	•	•	•	•		•	•			•	•		•	•	•			•	•
INTERGEM	•		•	•	•	•	•		•	•			•	•		•	•	•			•	•
INTERMOSANE			•			•							•	•		•	•	•				
IVEG	•		•	•	•	•	•		•	•			•	•		•	•	•				
IVEKA	•		•	•	•	•	•		•	•			•	•		•	•	•			•	
IVERLEK	•		•	•	•	•	•		•	•	•		•	•		•	•	•			•	
PBE	•		•	•	•	•	•		•	•			•	•		•	•	•			•	
SIBELGAS			•	•	•	•	•		•	•			•	•		•	•	•			•	
WVEM			•	•	•	•	•		•	•			•	•		•	•	•			•	

Niet al deze ondernemingen richten zich tot dezelfde doelgroep. Negen leveranciers zijn in de residentiële markt geïnteresseerd. Andere leveranciers mikken op kleine of grotere bedrijven en/of de overheid. Sommige leveranciers beleveren alle segmenten van de markt. Onderstaande tabel geeft aan tot welke doelgroep(en) de vergunde leveranciers zich richten.

Tabel 6: Doelgroepen van de elektriciteitsleveranciers

LEVERANCIER	Huishoudelijk segment	Zelfstandigen en vrije beroepen	KMO's	Middelgrote en grote bedrijven en KMO's met een groot verbruik	Overheid
Anode B.V.			•	•	
DB Energie GmbH				•	
Ecopower C.V.B.A.	•	•	•		•
EDF Belgium			•	•	•
Electrabel N.V.				•	
Electrabel Customer Solutions N.V.	•	•	•	•	•
Elektriciteitsbedrijf Merksplas B.V.B.A.	•	•	•		
Endesa Energia SAU				•	
Eneco Energie International B.V.			•	•	•
E.ON Belgium N.V.				•	
E.ON Energy Sales GmbH				•	
E.ON Energy Trading A.G.				•	
Essent Belgium N.V.	•	•	•	•	•
Lampiris N.V.	•	•	•		•
Nidera Handelscompagnie B.V.				•	
Nuon Belgium N.V.	•	•	•	•	•
Reibel N.V.	•	•	•		
SPE N.V.	•	•	•	•	•
Thenergo N.V.					
Trianel Energie B.V.			•	•	•
Wase Wind C.V.B.A.	•	•	•	•	
TOTAAL AANTAL LEVERANCIERS	9	9	13	16	9

In alle segmenten zijn voldoende leveranciers aanwezig om een zekere vorm van concurrentie te laten spelen. Bovendien komen er nog steeds nieuwe spelers bij. Overnames en fusies (zie 2.3.1) kunnen de concurrentie echter opnieuw doen dalen.

Vooral in het segment van de grootverbruikers neemt de concurrentie toe. Er moet wel opgemerkt worden dat een aantal vergunde leveranciers nog niet actief is op de Vlaamse markt. Daarnaast zijn er ook leveranciers die tot eenzelfde groep behoren (GDF SUEZ-groep en E.ON-groep) en waarbinnen onderling afspraken kunnen gemaakt worden over het te benaderen marktsegment.

2.2.2 Aardgas

Het aantal leveringsvergunningen voor aardgas is over 2008 gedaald tot 15 (16 op 31 december 2007). Eneco Energie International ging over in Eneco International, Thenergo leverde zijn aardgasvergunning in.

Drie vergunde leveranciers zijn nog niet actief in 2008.

Onderstaande tabel geeft weer welke aardgasleveranciers op 31 december 2008) in de verschillende distributienetgebieden leverden.

Tabel 7: Actieve aardgasleveranciers per deelgebied op 31 december 2008 (leveringen aan eindafnemers)

AARDGAS-NETBEHEERDER	Distrigas N.V.	Dong Energy Sales B.V.	E.ON Belgium N.V.	E.ON Ruhrgas A.G.	EDF Belgium	Electrabel Customer Solutions N.V.	Elektriciteitsbedrijf Merksplas B.V./B.A.	Eneco International B.V.	Essent Belgium N.V.	Gaz de France	Lampiris N.V.	Nuon Belgium N.V.	RWE Energy Nederland N.V.	SPE N.V.	Wingas GmbH
GASELWEST	•				•	•	•	•	•	•	•	•		•	•
IGAO	•					•	•		•	•	•	•			•
IMEWO	•				•	•	•	•	•	•	•	•			•
INTER-ENERGA	•				•	•	•	•	•	•	•	•			•
INTERGAS NETBEHEER B.V.		•													
INTERGEM	•				•	•	•	•	•	•	•	•			•
IVEG	•					•	•		•	•	•	•			•
IVEKA	•					•	•	•	•	•	•	•			•
IVERLEK	•				•	•	•		•	•	•	•			•
SIBELGAS	•					•	•		•	•	•	•			•
WVEM					•	•	•	•	•	•	•	•			•

Net zoals voor elektriciteit zijn er minder aardgasleveranciers geïnteresseerd in huishoudelijke afnemers dan in een doelgroep waar grotere volumes worden afgenomen. Onderstaande tabel maakt duidelijk welke doelgroepen de leveranciers wensen te beleveren.

Tabel 8: Doelgroepen van de aardgasleveranciers

LEVERANCIER	Huishoudelijk segment	Zelfstandigen en vrije beroepen	KMO's	Middelgrote en grote bedrijven en KMO's met een groot verbruik	Overheid
Distrigas N.V.				•	
Dong Energy Sales B.V. (1)	(•)	(•)			
E.ON Belgium N.V.					
E.ON Ruhrgas A.G.				•	
EDF Belgium					•
Electrabel Customer Solutions N.V.	•	•	•	•	•
Elektriciteitsbedrijf Merksplas B.V./B.A.	•	•	•		
Eneco Energie International B.V.	•		•	•	•
Essent Belgium N.V.		•	•	•	•
Gaz de France				•	
Lampiris N.V.	•	•	•		•
Nuon Belgium N.V.	•	•	•	•	•
RWE Energy Nederland N.V.					
SPE N.V.	•	•	•	•	•
Wingas GmbH				•	•
TOTAAL AANTAL LEVERANCIERS	6	6	8	9	8

(1) Dong Energy Sales wordt niet meegeteld omdat er alleen in de enclave Baarle-Hertog geleverd wordt.

Op de huishoudelijke aardgasmarkt en voor de zelfstandigen en vrije beroepen is het aanbod nog vrij beperkt. Er spelen zes leveranciers mee. Dong Energy Sales wordt niet meegeteld omdat er alleen in de enclave Baarle-Hertog geleverd wordt.

E.ON Belgium, E.ON Ruhrgas en RWE Energy Nederland waren in 2008 nog niet actief op de Vlaamse aardgasmarkt. Hoewel sommige leveranciers aangeven dat zij een bepaalde doelgroep wensen te beleveren, kunnen eindafnemers dus nog niet kiezen voor deze leveranciers.

2.3 Bewegingen op de markt

2.3.1 Participaties en fusies

In de loop van 2008 en het begin van 2009 ondergingen een aantal spelers die actief zijn op de Vlaamse markt, veranderingen in het aandeelhouderschap.

De grootste speler op de Vlaamse markt maakt sinds 2008 deel uit van de fusiegroep GDF SUEZ. Hierdoor behoren zowel het vroegere Gaz de France als de voormalige Suez dochters Electrabel N.V. en Electrabel Customer Solutions N.V. tot dezelfde groep.

De fusie van GdF en Suez ging gepaard met een aantal voorwaarden. Suez moest een deel van het kernenergiepark in België afstaan aan SPE en moest de participatie (57,25%) in Distrigas van de hand doen. Er werd hierover een verkoopsakkoord gesloten met ENI.

De gemeentelijke holding Publigas die 31,25% van de aandelen van Distrigas aanhoudt, verkocht in 2009 een deel van haar belang aan ENI en houdt nu nog 25% van de aandelen aan. Waar Distrigas vroeger een band had met andere vennootschappen in de Suez groep wordt ze nu een onafhankelijke concurrent.

In het kader van de Pax Electrica 2 werd ook een deel van de Belgische centrales van Electrabel geruild met eenheden van de Duitse stroomproducent E.ON. Hierdoor krijgt E.ON ook aan productiezijde in België een stevige voet aan de grond.

Ook Nuon en Essent zetten stappen in een consoliderende Europese energiemarkt. RWE deed een bindend aanbod op alle uitstaande aandelen van Essent en het Zweedse energiebedrijf Vattenfall wil een belang van 50% in Nuon. Heel recent werd de overname door EDF van de participatie van Centrica in SPE aangekondigd. Wat het effect hiervan zal zijn op de concurrentie is nog onduidelijk.

2.4 Marktaandelen van de leveranciers

De onderstaande marktaandelen worden berekend op basis van de gegevens van de netbeheerders. Omdat de gegevens van derden afkomstig zijn, kan de VREG niet voor de juistheid ervan instaan. Het gebruik van de informatie is dan ook voor eigen rekening en risico. De cijfergegevens dienen enkel als indicatie van de werking van de energiemarkt.

2.4.1 Elektriciteit

Onderstaande tabel geeft naast de marktaandelen ook de datum van de toekenning, en eventueel de datum van opheffing van de leveringsvergunning voor elektriciteit weer.

SPE blijft de tweede belangrijkste leverancier na de Electrabel-groep. Daarna volgen Nuon Belgium, E.ON Belgium, Eneco International en Essent Belgium.

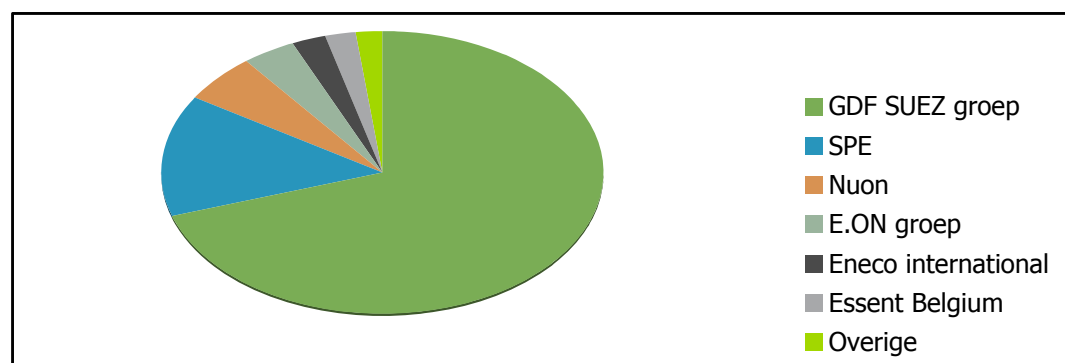
Tabel 9: Marktaandelen van leveranciers, uitgedrukt in geleverde elektrische energie aan vrije afnemers op het distributienet

LEVERANCIER	2004	2005	2006	2007	2008	Datum vergunning
Electrabel Customer Solutions N.V.	52,30%	49,68%	49,89%	51,01%	50,88%	27-5-2002
Electrabel N.V.	23,46%	20,12%	18,73%	19,57%	19,20%	20-12-2001
SPE N.V.	1,55%	4,70%	19,01%	15,21%	13,92%	8-3-2006
Nuon Belgium N.V.	3,93%	5,39%	5,89%	5,52%	5,42%	21-11-2002
E.ON Belgium N.V.	0,74%	1,05%	1,86%	2,34%	2,90%	22-10-2002
Eneco International B.V.	<0,01%	0,01%	0,54%	1,46%	2,50%	19-7-2004
Essent Belgium N.V.	1,32%	2,02%	2,33%	2,17%	2,18%	3-12-2002
E.ON Energy Trading N.V. (1)	NVT	NVT	0,14%	1,04%	1,02%	14-3-2006
EDF Belgium N.V.	NVT	0,11%	0,87%	0,81%	0,89%	31-5-2005
Netbeheerders	0,10%	0,11%	0,48%	0,61%	0,70%	
Elektriciteitsbedrijf Merksplas B.V.B.A.	0,11%	0,32%	0,12%	0,12%	0,13%	15-7-2002
Ecopower C.V.B.A.	0,03%	0,10%	0,06%	0,07%	0,10%	2-4-2002
Lampiris N.V.	0,00%	<0,01%	<0,01%	0,01%	0,05%	8-12-2004
Trianel Energie B.V.	<0,01%	0,05%	0,07%	0,04%	0,04%	4-2-2003
Anode B.V.	NVT	NVT	<0,01%	0,01%	0,04%	4-10-2005
Wase Wind C.V.B.A.	NVT	NVT	<0,01%	0,01%	0,01%	8-11-2005
Reibel N.V.	NVT	NVT	NVT	0,00%	<0,01%	11-9-2007
Endesa Energia SAU	NVT	NVT	NVT	0,00%	0,00%	27-2-2007
Nidera Handelscompagnie B.V.	NVT	NVT	NVT	0,00%	0,00%	26-9-2007
DB Energie GmbH	NVT	NVT	NVT	NVT	0,00%	8-12-2008
Thenergo N.V.	NVT	NVT	<0,01%	<0,01%	0,00%	9-5-2006
City Power N.V.	0,34%	0,58%	NVT	NVT	NVT	10/06/2003-22/08/2006
Echte Energie België N.V.	NVT	NVT	NVT	0,00%	NVT	17/01/2006-14/10/2008
Electricité de France (EDF) N.V.	1,15%	1,10%	NVT	NVT	NVT	28/01/2002-11/04/2006
Eneco Energiehandelsbedrijf B.V.	0,06%	0,05%	NVT	NVT	NVT	01/04/2003-25/10/2005
Energio B.V.	0,00%	<0,01%	NVT	NVT	NVT	12/10/2004-09/05/2006
Luminus N.V.	14,91%	14,62%	NVT	NVT	NVT	11/03/2002-22/08/2006
TOTAAL	100%	100%	100%	100%	100%	

(1) E.ON Energy Trading NV gaat over in E.ON Energy Sales GmbH

Figuur 1 stelt de marktaandelen van de grootste leveranciers(groepen) grafisch voor. Enkel partijen met een marktaandeel van minimaal 2% worden afzonderlijk vermeld. De andere leveranciers zitten in de groep "Overige". Uit de figuur blijkt dat 70,1% van alle leveringen op naam staat van de Electrabel-groep. In 2004, het eerste jaar van de vrijmaking, bedroeg dit nog bijna 76%.

Figuur 1: Marktaandelen van de grootste elektriciteitsleveranciers

Tabel 10 geeft de positie weer van de leveranciers die in hun specifieke wingebied als erfgenamen van de vroegere historische situatie kunnen worden beschouwd. Om die reden werd het marktaandeel van Electrabel Customer Solutions met dat van Electrabel samengevoegd, hoewel deze laatste geen standaardleverancier is. Het marktaandeel van de leveringen onder de merknaam Luminus kon door de fusie met SPE niet meer eenduidig worden bepaald. Noch City Power, noch SPE waren in het verleden standaardleverancier in een of ander netgebied. Daarom wordt het marktaandeel van de SPE-groep in zijn geheel vermeld.

Ebem heeft in 2009 geen klanten meer die beleverd worden onder de standaardvoorwaarden. Alle klanten hebben intussen een contract ondertekend.

Tabel 10: Marktaandeel 2008 van de historische leveranciers op het distributienet, uitgedrukt in geleverde elektrische energie

NETGEBIED(EN) MET ALS STANDAARDLEVERANCIER	EBEM	ECS + Electrabel	SPE + Luminus + City Power	Overige Leveranciers + DNB	TOTAAL
Elektriciteitsbedrijf Merksplas B.V.B.A. (EBEM)	69,39%	13,13%	1,57%	15,91%	100%
Electrabel Customer Solutions N.V.	0,07%	77,26%	5,73%	16,93%	100%
Luminus N.V.	0,05%	22,94%	53,49%	23,52%	100%

De netgebieden kunnen ingedeeld worden in zuivere netgebieden en gemengde netgebieden. Een gemengde netbeheerder is een netbeheerder waarin een energieproducent of een energieleverancier (in casu Electrabel NV) participeert. Zuivere netbeheerders zijn netbeheerders waarin geen enkele energieleverancier of energieproducent participeert.

Het is duidelijk dat EBEM en Electrabel/ECS in hun wingebied de dominante marktspelers blijven. Toch neemt hun marktaandeel in 2008 in dezelfde grootteorde af als dat van de SPE-groep in het gebied van de zuivere netbeheerders. Het marktaandeel van de standaardleverancier in zuiver gebied ligt wel een stuk lager. Ten opzichte van vorig jaar is het marktaandeel van de overige leveranciers in zuiver en in gemengd gebied toegenomen. In gemengd (ECS) gebied is er een stijging van 12,82% naar 16,93%. In zuiver gebied is er een toename van 21,14% naar 23,52%. In Agem-gebied (EBEM als standaardleverancier) neemt het marktaandeel van de overige leveranciers niet veel toe maar is het vooral de Electrabel-groep die aan belang wint.

De volgende drie tabellen geven het marktaandeel van de individuele leveranciers weer op basis van het aantal eindafnemers dat ze op 1 januari beleveren. De sterke stijging van het marktaandeel van SPE tussen 1 januari 2006 en 1 januari 2007 is te verklaren door de overname van de contracten van Luminus en City Power.

Huishoudens worden door de netbeheerders van elektriciteit en aardgas voorzien in het kader van hun sociale openbaardienstverplichtingen. Dit kan ook tijdelijk om andere redenen gebeuren dan om wanbetaling (2,25%), bijvoorbeeld in geval van een verkeerd gelopen verhuizing. Wanneer er om één of andere reden geen leveringscontract meer bestaat met een commerciële leverancier springt de netbeheerder tijdelijk in. Het marktaandeel van de netbeheerder stijgt tot boven de 2,7% voor huishoudelijke afnemers. De netbeheerder bekleedt daarmee de vierde plaats op de huishoudelijke elektriciteitsmarkt. Dit betekent dat ruim één op veertig huishoudens in Vlaanderen beleverd wordt door de netbeheerder.

Tabel 13: Marktaandelen leveranciers uitgedrukt in totaal aantal professionele elektriciteitsafnemers (toegangspunten)

LEVERANCIER	1/01/2004	1/01/2005	1/01/2006	1/01/2007	1/01/2008	1/01/2009
Electrabel Customer Solutions N.V.	76,53%	69,85%	68,85%	73,04%	74,05%	73,34%
SPE N.V.	0,03%	2,06%	2,97%	19,92%	18,71%	18,54%
Nuon Belgium N.V.	1,88%	5,43%	5,36%	4,85%	4,41%	5,20%
Essent Belgium N.V.	0,58%	1,33%	1,78%	1,70%	1,41%	1,51%
Netbeheerder	0,00%	<0,01%	0,05%	0,06%	1,04%	0,89%
Elektriciteitsbedrijf Merksplas B.V.B.A.	0,13%	0,14%	0,15%	0,16%	0,19%	0,25%
Ecopower N.V.	0,03%	0,06%	0,05%	0,05%	0,09%	0,15%
Lampiris N.V.	NVT	0,00%	<0,01%	0,01%	0,02%	0,05%
Eneco International B.V.	NVT	0,00%	0,01%	0,05%	0,03%	0,03%
EDF Belgium N.V.	NVT	NVT	0,02%	0,05%	0,02%	0,03%
Wase Wind C.V.B.A.	NVT	NVT	0,00%	<0,01%	<0,01%	0,02%
Reibel N.V.	NVT	NVT	NVT	NVT	0,00%	<0,01%
E.ON Belgium N.V.	0,01%	0,01%	0,01%	0,04%	<0,01%	<0,01%
Trianel Energie B.V.	<0,01%	<0,01%	0,00%	0,00%	<0,01%	<0,01%
Anode B.V.	NVT	NVT	0,00%	<0,01%	<0,01%	<0,01%
Electrabel N.V.	0,07%	0,06%	0,06%	0,06%	0,00%	<0,01%
DB Energie GmbH	NVT	NVT	NVT	NVT	NVT	0,00%
Endesa Energia SAU	NVT	NVT	NVT	NVT	NVT	0,00%
E.ON Energy Trading N.V.	NVT	NVT	NVT	0,01%	0,00%	0,00%
Thenergo N.V.	NVT	0,00%	<0,01%	0,00%	0,00%	0,00%
City Power N.V.	0,38%	0,54%	1,86%	NVT	NVT	NVT
Electricité de France N.V. (EDF)	0,01%	0,01%	0,00%	NVT	NVT	NVT
Eneco Energiehandelsbedrijf B.V.	<0,01%	0,01%	NVT	NVT	NVT	NVT
Eneco Energie Levering B.V.	<0,01%	NVT	NVT	NVT	NVT	NVT
Luminus N.V.	20,35%	20,49%	18,82%	NVT	NVT	NVT
TOTAAL	100%	100%	100%	100%	100%	100%

(1) Bij professionele afnemers van wie het contract door de leverancier werd opgezegd, moet de netbeheerder ter plaatse gaan om de stroom- en gasvoevoer af te sluiten. Ingeval die effectieve fysieke ingreep niet onmiddellijk kan worden uitgevoerd, worden die afnemers noodgedwongen tijdelijk door de netbeheerder beleverd.

2.4.2 Aardgas

Tabel 14: Marktaandelen uitgedrukt in geleverd aardgas in het betreffende kalenderjaar aan vrije afnemers op het distributienet

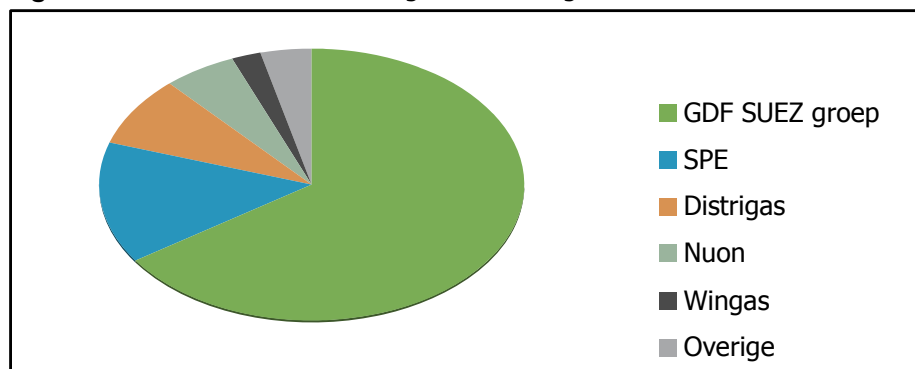
AARDGASLEVERANCIER	2004	2005	2006	2007	2008	Datum vergunning
Electrabel Customer Solutions N.V.	72,37%	67,09%	63,16%	62,93%	62,81%	22/04/2003
SPE N.V.	<0,01%	0,02%	14,81%	13,88%	14,47%	14/04/2004
Distrigas N.V.	4,93%	6,20%	7,63%	9,05%	8,21%	3/12/2002
Nuon Belgium N.V.	2,93%	5,11%	5,30%	5,66%	5,44%	4/03/2003
Gaz de France S.A.	5,43%	6,17%	6,26%	3,41%	2,83%	16/12/2002
Wingas GmbH	0,78%	0,88%	0,71%	2,26%	2,28%	19/12/2002
Netbeheerders	0,18%	0,65%	0,97%	1,28%	1,40%	
Essent Belgium N.V.	0,16%	0,88%	1,02%	1,15%	1,39%	27/01/2004
Eneco International B.V.	NVT	NVT	NVT	0,00%	0,56%	17/04/2007
EDF Belgium N.V.	NVT	NVT	0,00%	0,19%	0,26%	29/11/2005
Elektriciteitsbedrijf Merksplas B.V.B.A.	0,01%	0,08%	0,12%	0,15%	0,26%	17/08/2004
Dong Energy Sales B.V. ⁽¹⁾	0,04%	0,04%	0,03%	0,03%	0,03%	24/06/2003
Lampiris N.V.	NVT	NVT	NVT	<0,01%	0,07%	28/08/2007
E.ON Belgium N.V.	NVT	NVT	NVT	0,00%	0,00%	18/09/2007
E.ON Ruhrgas A.G.	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	28/01/2003
RWE Energy Nederland N.V.	NVT	NVT	0,00%	0,00%	0,00%	23/08/2005
Thenergo N.V.	NVT	NVT	NVT	0,00%	NVT	9/05/2006-16/09/2008
ALG Négoce S.A.	NVT	<0,01%	NVT	NVT	NVT	10/05/2005-22/08/2006
City Power N.V.	0,18%	0,61%	NVT	NVT	NVT	14/04/2004-22/08/2006
Luminus N.V.	12,99%	12,25%	NVT	NVT	NVT	16/12/2002-22/08/2006
TOTAAL	100%	100%	100%	100%	100%	

(1) Op 12 maart 2007 werd de naam Intergas Levering gewijzigd naar Dong Energy Sales BV naar aanleiding van de overname van Intergas door de groep Dong.

Bovenstaande tabel geeft de marktaandelen van de vergunde aardgasleveranciers weer. Naast de marktaandelen wordt ook de datum van toekenning en eventueel de datum van opheffing van de leveringsvergunning vermeld.

Figuur 2 geeft de marktaandelen van de grootste aardgasleveranciers(groepen) grafisch weer. Slechts een aantal leveranciers heeft een marktaandeel van minimaal 2%. Het marktaandeel van Electrabel en Distrigas wordt niet meer gezamenlijk bekeken. Het marktaandeel van Electrabel/ECS en GDF SUEZ (het vroegere Gaz de France) wordt wel samen genomen. Electrabel/ECS neemt nog steeds het overgrote deel van de leveringen op het distributienet voor haar rekening.

Figuur 2: Marktaandelen van de grootste aardgasleveranciers

De onderstaande tabel geeft de positie weer van de marktspelers die als de erfgenamen van de situatie voor de vrijmaking kunnen worden beschouwd. Net als voor elektriciteit behoudt Electrabel Customer Solutions een dominante marktpositie in haar specifieke wingebied. Het marktaandeel van Luminus in het gebied van de zuivere netbeheerders is moeilijk te reconstrueren omdat Luminus nu binnen de SPE groep valt. Toch kunnen we opmerken dat de SPE groep in zuiver gebied terrein verliest ten opzichte van Electrabel Customer Solutions en Distrigas. Vorig jaar was het marktaandeel nog 52,41% voor de SPE-groep ten opzichte van 16,75% voor ECS en 8,33% voor Distrigas. Het marktaandeel van "de overige leveranciers en de aardgasnetbeheerder" in zuiver gebied bleef nagenoeg constant ten opzichte van vorig jaar. Dong Energy Sales (het vroegere Intergas Levering) is de standaardleverancier in de enclave Baarle-Hertog. Vooralsnog is het technisch onmogelijk voor de inwoners om naar een andere in Vlaanderen vergunde leverancier over te stappen. Het is wel mogelijk dat een aantal mensen naar een andere Nederlandse leverancier zijn overgestapt. Distrigas beleverde voor de vrijmaking zowel afnemers in zuivere als in gemengde netgebieden.

Tabel 15: Marktaandeel 2008 van de historische leveranciers op het distributienet, uitgedrukt in geleverd aardgas

NETGEBIED(EN) MET ALS STANDAARDLEVERANCIER	Intergas Levering	Electrabel Customer Solutions	Luminus + SPE + City Power	Distrigas	Overige leveranciers + ANB	Totaal
Dong Energy Sales BV (Intergas Levering)	100% (1)	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	100%
Electrabel Customer Solutions N.V.	0,00%	70,90%	7,75%	8,16%	13,19%	100%
Luminus N.V.	0,00%	19,90%	50,20%	8,52%	21,38%	100%

(1) De markt op het grondgebied van Baarle Hertog is wel opengesteld voor Nederlandse leveranciers zodat het reële marktaandeel niet 100% is.

Tabel 16: Marktandelen leveranciers uitgedrukt in totaal aantal aardgasafnemers (toegangspunten)

AARDGASLEVERANCIER	1/01/2004	1/01/2005	1/01/2006	1/01/2007	1/01/2008	1/01/2009
Electrabel Customer Solutions N.V.	85,28%	76,61%	73,02%	72,05%	70,96%	69,53%
SPE N.V.	NVT	<0,01%	<0,01%	15,71%	15,98%	16,65%
Nuon Belgium N.V.	1,56%	7,56%	8,39%	8,17%	8,02%	8,16%
Netbeheerder	0,00%	0,97%	1,57%	2,27%	2,94%	3,05%
Essent Belgium N.V.	NVT	1,02%	1,74%	1,53%	1,71%	1,72%
Elektriciteitsbedrijf Merksplas B.V.B.A.	NVT	0,08%	0,16%	0,19%	0,29%	0,49%
Lampiris N.V.	NVT	NVT	NVT	NVT	0,02%	0,30%
Dong Energy Sales B.V.	0,06%	0,05%	0,06%	0,05%	0,06%	0,05%
Distrigas N.V.	<0,01%	<0,01%	0,01%	0,01%	0,01%	0,01%
EDF Belgium N.V.	NVT	NVT	0,00%	<0,01%	<0,01%	0,01%
Gaz de France S.A.	0,01%	0,01%	0,01%	<0,01%	<0,01%	<0,01%
Wingas GmbH	<0,01%	<0,01%	<0,01%	<0,01%	<0,01%	<0,01%
Eneco International B.V.	NVT	NVT	NVT	NVT	<0,01%	<0,01%
E.ON Belgium N.V.	NVT	NVT	NVT	NVT	0,00%	0,00%
E.ON Ruhrgas A.G.	NVT	NVT	NVT	NVT	0,00%	0,00%
RWE Energy Nederland N.V.	NVT	NVT	NVT	NVT	0,00%	0,00%
ALG Négoce S.A.	NVT	NVT	0,01%	NVT	NVT	NVT
City Power N.V.	NVT	0,73%	1,21%	NVT	NVT	NVT
Luminus N.V.	13,10%	12,95%	13,83%	NVT	NVT	NVT
TOTAAL	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Het relatieve aantal aardgasafnemers dat door de netbeheerders wordt beleverd, ligt nog hoger dan bij elektriciteit. Bijna één op de dertig gezinnen wordt door de netbeheerder of de "sociale leverancier" beleverd nadat hun leveringscontract werd opgezegd.

Tabel 17: Marktandelen leveranciers uitgedrukt in totaal aantal huishoudelijke aardgasafnemers

AARDGASLEVERANCIER	1/01/2004	1/01/2005	1/01/2006	1/01/2007	1/01/2008	1/01/2009
Electrabel Customer Solutions N.V.	84,96%	76,22%	72,37%	70,94%	70,10%	68,81%
SPE N.V.	NVT	<0,01%	<0,01%	16,05%	16,01%	16,59%
Nuon Belgium N.V.	1,67%	7,88%	8,81%	8,68%	8,60%	8,66%
Netbeheerder	0,00%	1,11%	1,76%	2,56%	3,17%	3,33%
Essent Belgium N.V.	NVT	1,07%	1,75%	1,52%	1,73%	1,73%
Elektriciteitsbedrijf Merksplas B.V.B.A.	NVT	0,09%	0,17%	0,20%	0,31%	0,51%
Dong Energy Sales B.V.	0,07%	0,04%	0,06%	0,05%	0,06%	0,05%
Lampiris N.V.	NVT	NVT	NVT	NVT	0,03%	0,33%
Eneco International B.V.	NVT	NVT	NVT	NVT	0,00%	<0,01%
Distrigas N.V.	0,00%	<0,01%	<0,01%	<0,01%	<0,01%	0,00%
EDF Belgium N.V.	NVT	NVT	0,00%	0,00%	<0,01%	0,00%
Gaz de France S.A.	0,00%	0,00%	0,00%	<0,01%	0,00%	0,00%
Wingas GmbH	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
E.ON Belgium N.V.	NVT	NVT	NVT	NVT	0,00%	0,00%
E.ON Ruhrgas A.G.	NVT	NVT	NVT	NVT	0,00%	0,00%
RWE Energy Nederland N.V.	NVT	NVT	NVT	NVT	0,00%	0,00%
ALG Négoce S.A.	NVT	NVT	<0,01%	NVT	NVT	NVT
City Power N.V.	NVT	0,78%	1,20%	NVT	NVT	NVT
Luminus N.V.	13,30%	12,80%	13,88%	NVT	NVT	NVT
TOTAAL	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Tabel 18: Marktaandeelen leveranciers uitgedrukt in totaal aantal professionele aardgasafnemers (toegangspunten)

AARDGASLEVERANCIER	1/01/2004	1/01/2005	1/01/2006	1/01/2007	1/01/2008	1/01/2009
Electrabel Customer Solutions N.V.	87,52%	79,34%	78,16%	80,58%	77,32%	75,13%
SPE N.V.	NVT	0,01%	<0,01%	13,20%	15,66%	16,76%
Nuon Belgium N.V.	0,74%	5,29%	5,07%	4,26%	3,85%	4,66%
Essent Belgium N.V.	NVT	0,68%	1,64%	1,64%	1,34%	1,77%
Netbeheerder (1)	0,00%	<0,01%	0,08%	0,07%	1,62%	1,14%
Elektriciteitsbedrijf Merksplas B.V.B.A.	NVT	0,04%	0,07%	0,09%	0,19%	0,34%
Lampiris N.V.	NVT	NVT	NVT	NVT	0,01%	0,12%
Dong Energy Sales B.V.	0,00%	0,15%	0,04%	0,03%	0,01%	0,04%
EDF Belgium N.V.	NVT	NVT	0,00%	0,02%	<0,01%	0,01%
Distrigas N.V.	0,01%	0,02%	0,06%	0,09%	0,01%	0,01%
Eneco International B.V.	NVT	NVT	NVT	NVT	<0,01%	<0,01%
E.ON Belgium N.V.	NVT	NVT	NVT	NVT	0,00%	0,00%
E.ON Ruhrgas A.G.	NVT	NVT	NVT	NVT	0,00%	0,00%
Gaz de France S.A.	0,06%	0,10%	0,08%	0,02%	0,00%	0,00%
RWE Energy Nederland N.V.	NVT	NVT	NVT	NVT	0,00%	0,00%
Wingas GmbH	<0,01%	<0,01%	<0,01%	0,01%	0,00%	0,00%
ALG Négoce S.A.	NVT	NVT	0,05%	NVT	NVT	NVT
City Power N.V.	NVT	0,38%	1,27%	NVT	NVT	NVT
Luminus N.V.	11,67%	13,97%	13,48%	NVT	NVT	NVT
TOTAAL	100%	100%	100%	100%	100%	100%

(1) Bij professionele afnemers van wie het contract door de leverancier werd opgezegd, moet de netbeheerder ter plaatse gaan om de stroom- en gasvoer af te sluiten. Ingeval die effectieve fysieke ingreep niet onmiddellijk kan worden uitgevoerd, worden die afnemers noodgedwongen tijdelijk door de netbeheerder beleverd.

Het hoger marktaandeel van Electrabel Customer Solutions kan verklaard worden door een passievere houding bij de groep kleine professionele afnemers en het beperkt aantal aardgasleveranciers die zich richten op de grote professionele afnemers.

2.5 Indexen marktmacht

2.5.1 Herfindahl-Hirschman index (HHI) en HHIne

Op basis van marktaandeelen in termen van toegangspunten voor Vlaanderen

Voor de berekening van de HHI gaan we van de groepsbenadering uit. GDF SUEZ is de fusie van het vroegere Gaz de France en Suez. Suez was op zijn beurt de moedermaatschappij van Electrabel Customer Solutions en Electrabel. Daarom worden al deze maatschappijen in de HHI analyse als één maatschappij onder de koepel GDF SUEZ gezien. Ook E.ON Belgium en E.ON Energy Trading worden al één groep aanzien.

Tabel 19: HHI en HHIne elektriciteit

ELEKTRICITEIT 31/12/2008	HHI	HHIne
AMR	5.007	2,00
MMR	5.329	1,88
Jaargelezen Professioneel	5.752	1,74
Jaargelezen Huishoudelijk	4.804	2,08
Totale markt	4.938	2,02528

Het resultaat in 2008 wijkt niet zoveel af van de waarden die in 2007 werden berekend. Toen bedroeg de HHI voor elektriciteit 5.190 en de HHIne 2,03.

Tabel 20: HHI en HHIne gas

AARDGAS 31/12/2008	HHI	HHIne
AMR	4.663	2,14
MMR	5.745	1,74
Jaargelezen Professioneel	6.015	1,66
Jaargelezen Huishoudelijk	5.104	1,96
Totale markt	5.205	1,92124

De maximale waarden voor de HHI van 1.800 tot 2.500 worden in Vlaanderen zowel voor elektriciteit als voor aardgas in ruime mate overschreden. Die hoge index is voornamelijk te wijten aan het grote marktaandeel van Electrabel Customer Solutions. We kunnen met andere woorden vaststellen dat de Vlaamse energiemarkt sterk geconcentreerd is. In feite is de markt te vergelijken met een markt waar slechts twee gelijkwaardige aanbieders zouden zijn.

De markt van de professionele afnemers (zie ook Tabellen 19 en 20) is meer geconcentreerd dan de huishoudelijke markt. De aardgasmarkt is sterker geconcentreerd dan de elektriciteitsmarkt. Ook op de aardgasmarkt doet de grootste concentratie zich voor bij het professionele segment. Tegenover vorig jaar is er op de aardgasmarkt geen groot verschil merkbaar. Toen bedroeg de HHI voor de totale markt 5.610 en de HHIne 1,92.

Op basis van marktaandelen in termen van volumes voor Vlaanderen

Tabel 21: op basis van marktaandelen in termen van volumes voor Vlaanderen

ELEKTRICITEIT 2008	HHI	HHIne
Totale markt	5.162	1,94

AARDGAS 2008	HHI	HHIne
Totale markt	4.625	2,16

De berekende waarden op basis van geleverde volumes (Tabel 21) wijzen eveneens op een hoge concentratie. Ook in termen van geleverde volumes is de aardgasmarkt sterker geconcentreerd dan die voor elektriciteit.

2.5.2 Concentratie-index (C3)

Voor de berekening van de C3-index beschouwen we Electrabel Customer Solutions, GDF SUEZ en Electrabel als één leverancier, net als E.ON Belgium en E.ON Energy Trading.

Tabel 22: C3 elektriciteit

ELEKTRICITEIT 31/12/2008	
AMR	90,67%
MMR	95,03%
Jaargelezen Professioneel	97,08%
Jaargelezen Huishoudelijk	95,03%
Totale markt	94,63%

Tabel 23: C3 aardgas

AARDGAS 31/12/2008	
AMR	89,88%
MMR	96,22%
Jaargelezen Professioneel	96,13%
Jaargelezen Huishoudelijk	94,09%
Totale markt	94,33%

De concentratie-index geeft aan dat het gezamenlijke marktaandeel van de drie ondernemingen met het grootste marktaandeel uitkomt op minder dan 95%. Voor elektriciteit zijn de leveranciers met de grootste marktaandelen Electrabel Customer Solutions + Electrabel, SPE en Nuon. Voor aardgas liggen de percentages op hetzelfde niveau en zit de absolute meerderheid bij Electrabel Customer Solutions + Gaz de France, SPE en Nuon.

op basis van marktaandelen in termen van volumes voor Vlaanderen

	Elektriciteit	Aardgas
2008	89,41%	88,32%

De drie grootste elektriciteitsleveranciers in termen van volume (Electrabel Customer Solutions + Electrabel, SPE en Nuon) leveren samen 89,41% van alle elektriciteit aan eindafnemers op het distributienet in Vlaanderen.

Voor aardgas zijn de drie grootste leveranciers in termen van volume ook Electrabel Customer Solutions + GDF SUEZ, Distrigas en SPE. Samen leveren ze 88,32% van het totale volume aardgas aan de eindafnemers. Vorig jaar bedroeg dit nog 91,52%. Dit komt hoofdzakelijk doordat de rangschikking van de drie grootste leveranciers als gevolg van de fusie van GdF met Suez veranderd is. In 2007 werd ECS en Distrigas samen genomen als 1 groep en waren SPE en Nuon nummers twee en drie. In 2008 wordt ECS en GdF⁵ samen genomen tot 1 groep en komen SPE en Distrigas op plaats twee en drie.

⁵ De fusie tussen Gaz de France en Suez zorgde voor het ontstaan van een fusiegroep GDF SUEZ. De leveringsvergunning voor aardgas op naam van Gaz de France werd pas in de loop van 2009 hernieuwd op naam van GDF SUEZ.

2.5.3 Conclusie

Zowel op basis van de HHI-index als op basis van de C3-indicator blijkt dat de Vlaamse elektriciteits- en aardgasmarkt nog altijd zeer sterk geconcentreerd is.

Dit is enerzijds te wijten aan het belangrijke marktaandeel van de standaardleveranciers, maar ook aan fusies en participaties tussen de verschillende spelers.

2.6 Leverancierswissels

2.6.1 Elektriciteit

Tabel 24: Leverancierswissels elektriciteit (%)

	1 januari 2004	1 januari 2005	1 januari 2006	1 januari 2007	1 januari 2008	1 januari 2009
Aantal toegangspunten dat een contract heeft ondertekend ten opzichte van het totale aantal toegangspunten	18,83%	53,27%	71,31%	77,60%	80,68%	84,60%
Opdeling huishoudelijke toegangspunten:						
• Aantal dat nog geen contract heeft ondertekend en dus nog is toegewezen	81,27%	44,46%	25,48%	17,89%	14,89%	11,40%
• Aantal dat een contract met een leverancier heeft ondertekend	18,73%	54,69%	73,11%	80,09%	82,52%	85,80%
• Aantal dat wordt beleverd door de netbeheerder	0,00%	0,86%	1,41%	2,02%	2,59%	2,79%
Opdeling niet-huishoudelijke toegangspunten						
• Aantal dat nog geen contract heeft ondertekend en dus nog is toegewezen	80,68%	54,03%	38,58%	36,14%	28,28%	21,52%
• Aantal dat een contract met een leverancier heeft ondertekend	19,32%	45,98%	61,36%	63,80%	70,75%	77,59%
• Aantal dat wordt beleverd door de netbeheerder ⁽¹⁾	0,00%	0,00%	0,06%	0,06%	0,98%	0,89%
Aantal afnemers dat opteerde voor een 'groen' contract, waarbij het % elektriciteit uit hernieuwbare energiebronnen minstens 100% bedraagt.		1,08%	0,89%	1,50%	1,96%	3,58%

(1) Bij professionele afnemers van wie het contract door de leverancier werd opgezegd, moet de netbeheerder ter plaatse gaan om de stroom- en gasvoevoer af te sluiten. Ingeval die effectieve fysieke ingreep niet onmiddellijk kan worden uitgevoerd, worden die afnemers noodgedwongen tijdelijk door de netbeheerder beleverd.

Tabel 25: Maandelijks indicator elektriciteit (%)

Relatief aantal toegangspunten dat de overstap naar een andere leverancier maakte - maandelijks beweging uitgedrukt in %

	Jan	Feb	Mrt	Apr	Mei	Juni	Juli	Aug	Sept	okt	Nov	Dec	TOTAAL
2005	0,58	0,5	0,35	0,31	0,39	0,46	0,43	0,34	0,35	0,24	0,37	0,26	4,58
2006	0,54	0,37	0,3	0,51	0,3	0,25	0,45	0,7	0,56	0,36	0,4	0,28	5,02
2007	0,54	0,51	0,43	0,51	0,42	0,39	0,42	0,44	0,45	0,52	0,5	0,46	5,59
2008	0,53	0,69	0,49	0,47	0,44	0,45	0,40	0,41	0,46	0,43	0,41	0,42	5,60
gemiddeld	0,55	0,52	0,39	0,45	0,39	0,39	0,43	0,47	0,46	0,39	0,42	0,35	5,20

Bovenstaande indicator geeft de dynamiek van de markt weer in termen van maandelijks leverancierswissels als gevolg van bewuste keuzes van de afnemers. Het berekende percentage moet worden geïnterpreteerd als het relatieve aantal toegangspunten dat op de eerste kalenderdag van de maand naar een andere leverancier is overgestapt. Voor de berekening wordt telkens de situatie op de eerste kalenderdag van de maand vergeleken met de eerste kalenderdag van de vorige maand.

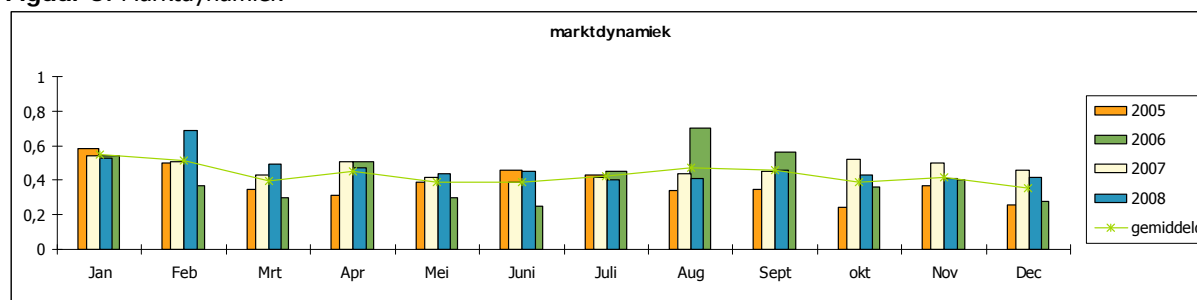
Volgende bewegingen worden niet in de berekening meegeteld:

- de afnemers die een contract met de eigen standaardleverancier ondertekenen. Zij veranderen immers niet van leverancier;
- de afnemers die bij de netbeheerder ('sociale leverancier') terechtkomen, nadat hun leveringscontract door een commerciële leverancier werd opgezegd. Die afnemers kiezen immers niet bewust voor de netbeheerder en worden daarom niet in de indicator opgenomen.

Voorheen beschouwde de VREG een product als een groen product wanneer het een groengehalte van 80 % had. Sinds januari 2009 neemt de VREG enkel producten met een groenpercentage van 100% in beschouwing als groene producten. Het aantal toegangspunten dat opteerde voor een "groen" contract wordt afgewogen ten opzichte van het totaal aantal contracten.⁶

⁶ Voor 2008 werd uitgegaan van het aantal toegangspunten dat opteerde voor een groen contract waarbij het % elektriciteit uit hernieuwbare energiebronnen minstens 80% bedraagt.

Figuur 3: Marktdynamiek

In 2008 lag het aantal leverancierswissels vooral hoog in het begin van het jaar. Normaal is het aantal leverancierswissels in januari en in de zomermaanden hoger dan gemiddeld. 1 januari is een belangrijke switchdatum, omdat op die dag het grootste deel van de niet-huishoudelijke markt werd geliberaliseerd. Dezelfde redenering geldt voor 1 juli, de datum waarop de huishoudelijke markt werd geopend. Omdat meestal met jaarcontracten gewerkt wordt, en klanten van leverancier veranderen nadat hun contract bij een vorige leverancier afliep, zou een stijgende trend van de indicator in deze maanden logisch zijn. Dit is echter niet de enige factor die meespeelt. Wervingsacties of aankondigingen van prijsverhogingen beïnvloeden dit cijfer ook. De verhoogde activiteit in januari en februari 2008 zou het gevolg kunnen zijn van uitlopers van eerder aangekondigde prijsstijgingen van een aantal leveranciers.

Als we er van uit gaan dat de meeste contracten een duurtijd van een jaar hebben, zal eenzelfde toegangspunt slechts een keer per jaar van leverancier veranderen. Om te weten hoeveel toegangspunten in een jaar van leverancier veranderd zijn kunnen de maandelijkse switchpercentages dus gewoon opgeteld worden. De switchdynamiek in 2008 is gelijk aan de dynamiek die in 2007 werd vastgesteld.

2.6.2 Aardgas

Tabel 26: Leverancierswissels aardgas (%)

	1 januari 2004	1 januari 2005	1 januari 2006	1 januari 2007	1 januari 2008	1 januari 2009
Aantal toegangspunten dat een contract heeft ondertekend ten opzichte van het totale aantal toegangspunten	3,52%	44,66%	70,59%	80,60%	85,26%	89,51%
Opdeling huishoudelijke toegangspunten:						
• Aantal dat nog geen contract heeft ondertekend en dus nog is toegewezen	98,09%	53,24%	26,53%	14,74%	9,91%	6,43%
• Aantal dat een contract met een leverancier heeft ondertekend	1,91%	45,65%	71,70%	82,69%	86,92%	90,24%
• Aantal dat wordt beleverd door de netbeheerder	0,00%	1,11%	1,75%	2,56%	3,17%	3,33%
Opdeling niet-huishoudelijke toegangspunten						
• Aantal dat nog geen contract heeft ondertekend en dus nog is toegewezen	85,25%	62,36%	38,01%	35,47%	25,57%	15,06%
• Aantal dat een contract met een leverancier heeft ondertekend	14,75%	37,64%	61,91%	64,46%	73,15%	83,80%
• Aantal dat wordt beleverd door de netbeheerder ⁽¹⁾	0,00%	0,00%	0,08%	0,07%	0,66%	1,14%

(1) Bij professionele afnemers van wie het contract door de leverancier werd opgezegd, moet de netbeheerder ter plaatse gaan om de stroom- en gastoevoer af te sluiten. Ingeval die effectieve fysieke ingreep niet onmiddellijk kan worden uitgevoerd, worden die afnemers noodgedwongen tijdelijk door de netbeheerder beleverd.

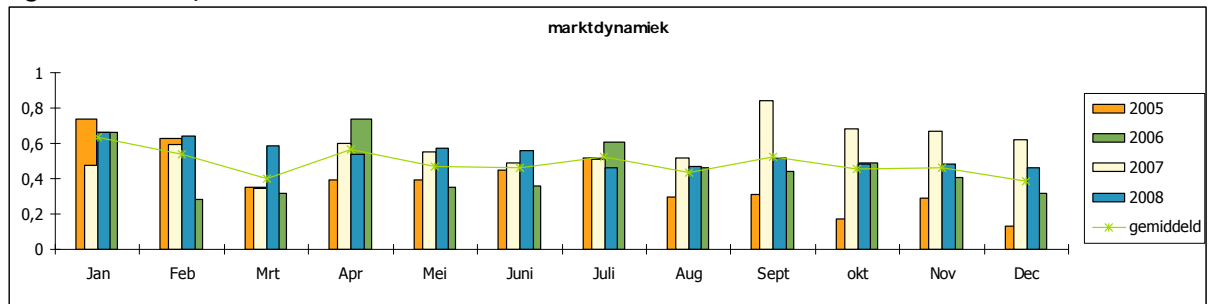
Tabel 27: Maandelijkse indicator aardgas (%)

Relatief aantal toegangspunten dat de overstap naar een andere leverancier maakte - maandelijkse beweging uitgedrukt in %

	Jan	Feb	Mrt	Apr	Mei	Juni	Juli	Aug	Sept	Okt	Nov	Dec	TOTAAL
2005	0,74	0,63	0,35	0,39	0,39	0,45	0,52	0,3	0,31	0,17	0,29	0,13	4,67
2006	0,66	0,28	0,32	0,74	0,35	0,36	0,61	0,46	0,44	0,49	0,41	0,32	5,44
2007	0,48	0,59	0,34	0,60	0,55	0,49	0,51	0,52	0,84	0,69	0,67	0,62	6,90
2008	0,67	0,64	0,59	0,54	0,57	0,56	0,46	0,47	0,52	0,48	0,48	0,46	6,43
gemiddeld	0,64	0,54	0,40	0,57	0,47	0,47	0,53	0,44	0,53	0,46	0,46	0,38	5,86

De indicator voor aardgas ligt gemiddeld gezien iets hoger dan voor elektriciteit. Ook voor aardgas zijn 1 januari en 1 juli belangrijke switchdata. In 2008 bleken vooral de eerste maanden van het jaar populaire momenten voor een leverancierswissel. Electrabel kondigde in de tweede helft van 2007 aan dat het de prijzen voor elektriciteit en aardgas in het najaar zou optrekken. De media-aandacht rond deze prijsverhoging kende zijn hoogtepunt op het einde van de zomerperiode en vertaalde zich in hoge switchpercentages. Het effect hiervan bleef ook nog in het eerste kwartaal van 2008 merkbaar.

Figuur 4: Marktdynamiek

3 Netbeheerders

3.1 Evolutie wetgeving in 2008

In het decreet van 18 juli 2008⁷ (B.S. 22 augustus 2008) werd er door de wijziging van de definities van aansluitbaarheidsgraad en aansluitingsgraad voor gezorgd dat appartementen ook in rekening gebracht worden bij het bepalen van de aansluitbaarheids- en aansluitingsgraad, doordat niet enkel verwezen wordt naar de ontsloten respectievelijk aangesloten gebouwen, maar ook naar de ontsloten respectievelijk aangesloten wooneenheden.

In het Belgisch Staatsblad van 4 februari 2009 werd het **decreet van 12 december 2008** houdende diverse bepalingen inzake energie, leefmilieu, openbare werken, landbouw en visserij gepubliceerd. Vooreerst werd voor de Vlaamse Regering de decretale basis voorzien om de netbeheerders openbaardienstverplichtingen op te leggen met betrekking tot hun dienstverlening aan afnemers enerzijds (onder andere bij onderbrekingen, aansluitingen, klachten,...) en hun dienstverlening aan leveranciers anderzijds (onder andere termijnen voor overmaking meetgegevens). Ook werd de mogelijkheid voor de VREG om administratieve boetes op te leggen uitgebreid tot de overtredingen, door marktpartijen, van de bepalingen van het Oprichtingsdecreet van de VREG. Hierdoor kan bijvoorbeeld degene die weigert de VREG informatie te verschaffen binnen de door de VREG bepaalde termijn, een administratieve sanctie oplopen.

3.2 Relatief belang van de netbeheerders in termen van vervoerde hoeveelheden energie

3.2.1 Elektriciteit

Tabel 28: Aandeel per netbeheerder uitgedrukt in gedistribueerde elektrische energie aan afnemers op het distributienet

DISTRIBUTIENETBEHEERDER ELEKTRICITEIT (MWh)	2005 (MWh)	%	2006 (MWh)	%	2007 (MWh)	%	2008 (MWh)	%
GASELWEST	6.322.840	15,87%	6.401.920	15,97%	6.371.968	15,97%	6.268.313	15,59%
IMEWO	5.408.292	13,57%	5.544.107	13,83%	5.535.840	13,88%	5.611.206	13,95%
IVERLEK	5.236.188	13,14%	5.354.776	13,36%	5.342.604	13,39%	5.406.694	13,44%
IVEKA	4.504.194	11,30%	4.554.862	11,36%	4.515.429	11,32%	4.570.736	11,37%
ELIA ⁽¹⁾	4.694.923	11,78%	4.422.838	11,03%	4.449.185	11,15%	4.573.939	11,37%
INTERENERGA	4.433.880	11,13%	4.463.291	11,13%	4.434.247	11,12%	4.486.801	11,16%
INTERGEM	2.815.857	7,07%	2.851.688	7,11%	2.809.628	7,04%	2.823.711	7,02%
IMEA	2.469.296	6,20%	2.482.565	6,19%	2.409.060	6,04%	2.439.035	6,07%
WVEM	1.248.152	3,13%	1.260.081	3,14%	1.254.415	3,14%	1.235.911	3,07%
SIBELGAS	673.657	1,69%	678.279	1,69%	703.702	1,76%	734.241	1,83%
PBE	658.404	1,65%	704.208	1,76%	707.929	1,77%	710.515	1,77%
IVEG	690.111	1,73%	677.256	1,69%	677.546	1,70%	674.198	1,68%
Gemeentelijk havenbedrijf Antwerpen	461.781	1,16%	461.908	1,15%	450.552	1,13%	446.780	1,11%
BIAC/DNB BA ⁽²⁾	179.128	0,45%	180.144	0,45%	172.716	0,43%	173.600	0,43%
AGEM	38.691	0,10%	40.709	0,10%	40.691	0,10%	40.627	0,10%
INTERMOSANE	17.142	0,04%	16.534	0,04%	16.039	0,04%	17.246	0,04%
Gem. Elektriciteitsbedrijf Izegem (ETIZ)	NVT ⁽³⁾	NVT ⁽³⁾	NVT ⁽³⁾	NVT ⁽³⁾	NVT ⁽³⁾	NVT ⁽³⁾	NVT ⁽³⁾	NVT ⁽³⁾
TOTAAL	39.852.536	100%	40.095.166	100%	39.891.552	100%	40.213.552	100%

⁽¹⁾ Beperkt tot het distributienet dat in Vlaanderen door Elia wordt beheerd.

⁽²⁾ Dit cijfer omvat zowel de energie die door BIAC NV, als die welke door het Distributienet-Brussels Airport NV, afgekort DNB BA, wordt gedistribueerd.

⁽³⁾ Doordat de stad Izegem tot de Oprachthoudende Vereniging WVEM toetrad, herriep de VREG op 20 december 2004 de aanwijzing van ETIZ als distributienetbeheerder voor Izegem en wees zij WVEM als nieuwe distributienetbeheerder voor Izegem aan, telkens met ingang van 1 januari 2005

⁷ Decreet houdende wijziging van het Elektriciteitsdecreet van 17 juli 2000, wat betreft de hoeveelheid gratis ontvangen elektriciteit, van het Aardgasdecreet van 6 juli 2001, wat betreft de uitbreiding van de dekkingsgraad van het aardgasdistributienetwerk, van het REG-decreet van 2 april 2004, wat betreft de Autonome Commissie Energiebeleid Vlaanderen, van het EPB-decreet van 22 december 2006, wat betreft de controles, en van het decreet van 25 mei 2007 tot wijziging van het decreet van 20 december 1996 tot regeling van het recht op minimumlevering van elektriciteit, gas en water, wat betreft elektriciteit en gas, van het decreet van 17 juli 2000 houdende de organisatie van de elektriciteitsmarkt, wat betreft de openbaardienstverplichtingen, en van het decreet van 6 juli 2001 houdende de organisatie van de gasmarkt, wat betreft de openbaardienstverplichtingen (B.S. 22 augustus 2008).

3.2.2 Aardgas

Tabel 29: Aandeel per netbeheerder uitgedrukt in gedistribueerd aardgas aan afnemers op het distributienet

DISTRIBUTIENETBEHEERDER AARDGAS (MWh)	2005 (MWh)	%	2006 (MWh)	%	2007 (MWh)	%	2008 (MWh)	%
IMEA (IGAO)	10.885.161	19,17%	11.040.982	19,02%	10.179.318	18,64%	11.130.840	18,92%
GASELWEST	9.967.611	17,56%	10.071.696	17,35%	9.521.451	17,43%	9.750.594	16,57%
IVERLEK	9.006.949	15,86%	9.268.049	15,97%	8.823.437	16,15%	9.683.574	16,46%
IMEWO	9.127.658	16,08%	9.343.393	16,10%	8.542.436	15,64%	9.152.026	15,55%
INTER-ENERGA	5.204.475	9,17%	5.374.872	9,26%	5.333.713	9,76%	5.856.769	9,95%
IVEKA	4.476.923	7,88%	4.619.979	7,96%	4.404.276	8,06%	4.908.959	8,34%
INTERGEM	3.581.833	6,31%	3.707.939	6,39%	3.486.580	6,38%	3.747.323	6,37%
IVEG	2.189.978	3,86%	2.200.826	3,79%	2.092.878	3,83%	2.239.148	3,81%
WVEM	1.163.807	2,05%	1.254.165	2,16%	1.168.438	2,14%	1.219.945	2,07%
SIBELGAS	1.151.566	2,03%	1.153.307	1,99%	1.055.804	1,93%	1.138.057	1,93%
Intergas Netbeheer	22.900	0,04%	16.243	0,03%	16.104	0,03%	17.135	0,03%
TOTAAL	56.778.861	100%	58.051.451	100%	54.624.435	100%	58.844.372	100%

De aardgasnetbeheerder IGAO hield ten gevolge van een splitsing door overname op 31 december 2008 op te bestaan.

De aardgasactiviteiten van IGAO werden overgedragen aan drie andere netbeheerders, nl. IMEA, Intergem en Iveka. Zij werden na onderzoek van hun aanvraag door de VREG aangewezen als aardgasnetbeheerder voor de volgende gemeenten:

- Imea: Brasschaat, Duffel, Kapellen, Morstel, Zwijndrecht en de districten Antwerpen, Berchem, Berendrecht-Zandvliet-Lillo-Antwerpen, Borgerhout, Deurne Ekeren, Merksem, Wilrijk en het volledige havengebied van de stad Antwerpen;
- Iveka: Borsbeek, Brecht, Edegem, Essen, Hove, Kalmthout, Kontich, Lint, Malle, Merskplas, Ranst, Rijkevorsel, Schelle, Schilde, Schoten, Vorselaar, Wijnegem, Wommelgem, Wuustwezel, Zandhoven en Zoersel;
- Intergem: Beveren en Kruikeke.

4 Elektriciteits- en aardgasprijzen

In dit hoofdstuk gaat de VREG in op de evolutie van de elektriciteits- en aardgasprijzen die Vlaamse huishoudelijke afnemers betalen. Ook maakt ze voor het eerst een analyse van de prijzen die Vlaamse kleine professionele afnemers betalen.

De prijzenstudie is gebaseerd op de gegevens die de VREG ontvangt van de energieleveranciers in het kader van de simulator op haar website, de V-test. De VREG probeert met deze prijzenrapporten de transparantie van de Vlaamse elektriciteits- en aardgasmarkt te vergroten.

De toegepaste methodologie, waarbij gebruik gemaakt wordt van typecategorieën (zie Bijlage 3 en 4), wordt beschreven in Bijlage 2.

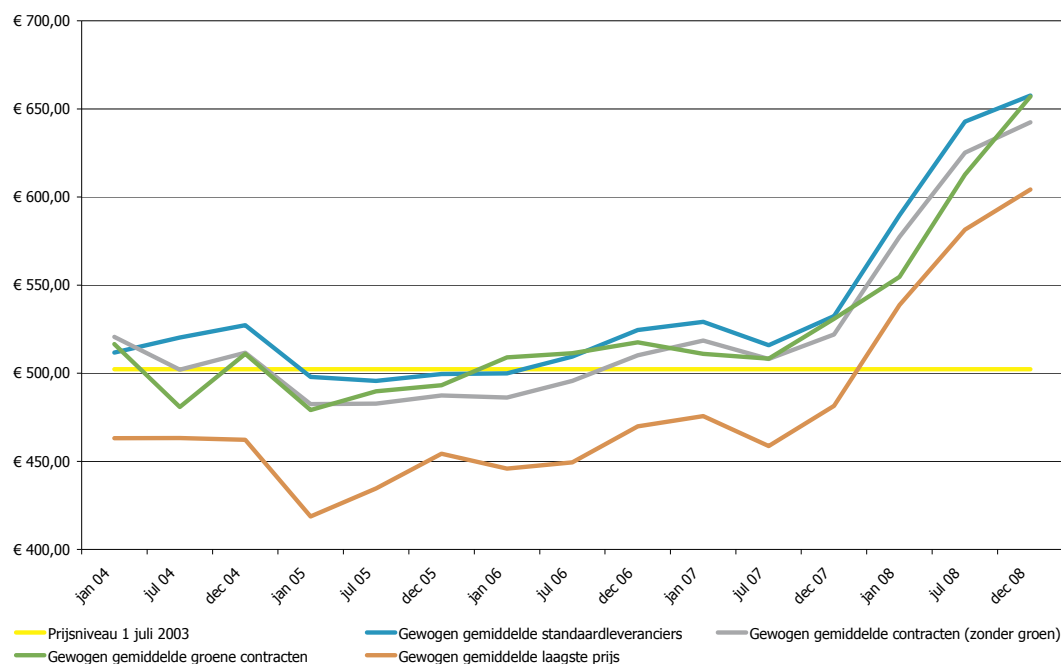
4.1 Evolutie van de elektriciteitsprijzen

HUISHOUDELIJKE AFNEMERS

4.1.1 Prijzen voor huishoudelijke afnemers met een doorsnee verbruik

In Figuur 5 worden verschillende prijsniveaus weergegeven voor huishoudelijke elektriciteitsafnemers met een doorsnee verbruik. De gewogen gemiddelde prijs van de standaardleveranciers⁸, de gewogen gemiddelde prijs van de contracten⁹ en de gewogen gemiddelde laagste prijs¹⁰ worden uitgezet tegen het prijsniveau van 1 juli 2003.

Figuur 5: Evolutie van de elektriciteitsfactuur voor huishoudelijke afnemers met een doorsnee verbruik (typecategorie Dc, 1.600 kWh dagverbruik en 1.900 kWh nachtverbruik op jaarbasis)¹¹

⁸ De afnemers die geen contract ondertekenden, de passieve afnemers, worden beleverd door hun standaardleverancier en betalen de prijs van de standaardleverancier.

⁹ De afnemers die een contract ondertekenden, de actieve afnemers, betalen de prijs van het afgesloten contract. De VREG maakt hier een onderscheid tussen grijze (conventionele elektriciteit) en groene producten.

¹⁰ De afnemers die in hun distributienetgebied op zoek gaan naar het laagste prijspeil, betalen uiteraard de laagste prijs.

¹¹ Vóór de invoering van het weekendtarief op 1 januari 2007 was het jaarverbruik van deze typecategorie opgesplitst in 2.200 kWh dagverbruik en 1.300 kWh nachtverbruik.

Eind 2008 betalen de actieve afnemers € 14,55 minder dan de passieve afnemers. Door op zoek te gaan naar de goedkoopste prijs, kunnen afnemers eind 2008 € 53,26 besparen ten opzichte van de prijs van de standaardleveranciers.

De elektriciteitsprijzen van december 2008 zijn ten opzichte van december 2007 gestegen met bijna één vierde (gewogen gemiddelde standaardleveranciers 23,51%, gewogen gemiddelde contracten 23,19%, gewogen gemiddelde laagste prijs 25,52%).

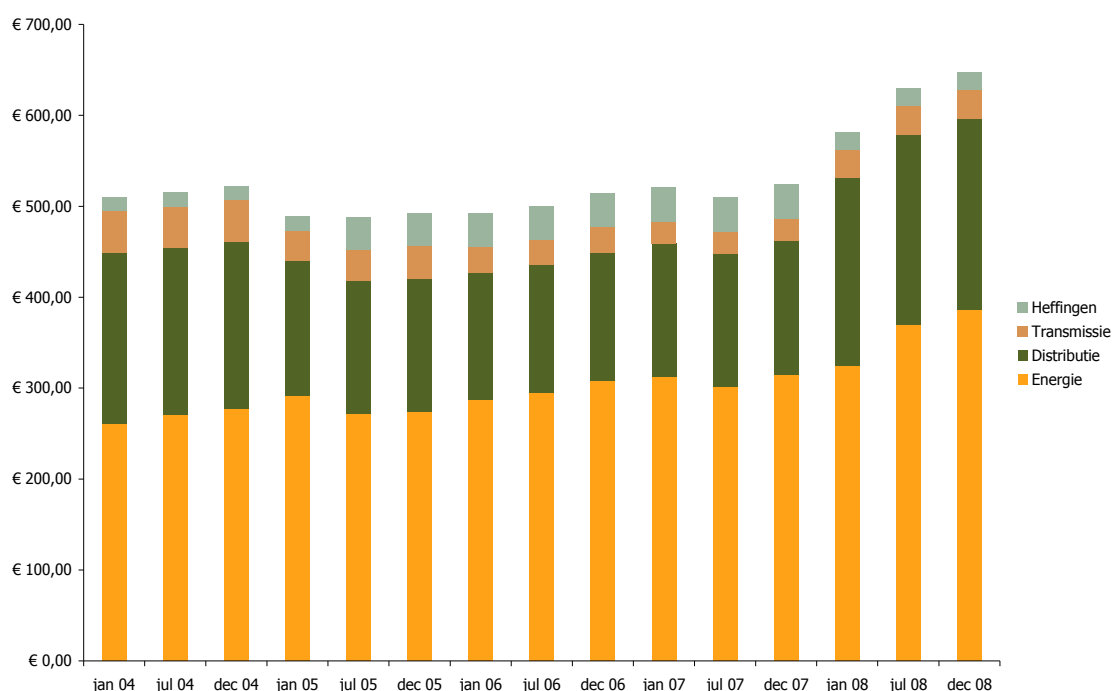
De stijging van de elektriciteitsprijs, de gewogen gemiddelde prijs over alle huishoudelijke afnemers met een doorsnee verbruik, is minder sterk in de tweede helft van 2008 (2,78%) (december 2008 ten opzichte van juli 2008) dan in de eerste helft van het jaar (8,72%) (juli 2008 ten opzichte van januari 2008).

4.1.2 Onderdelen van de elektriciteitsprijs voor huishoudelijke afnemers met een doorsnee verbruik

De jaarlijkse kostprijs die huishoudelijke afnemers betalen aan hun elektriciteitsleverancier bestaat uit de energieprijzen (inclusief de kosten voor groene stroom en de kosten voor warmtekrachtkoppeling die een weerspiegeling zijn van de kosten die de leverancier maakt om te voldoen aan de jaarlijkse quotumverplichtingen), de nettarieven (distributie- en transmissienettarieven) en de heffingen.

De energieprijzen en de heffingen voor denuclearisatie en Kyoto zijn de enige prijsonderdelen waarop de leveranciers zelf vat hebben en op basis waarvan ze zich van elkaar kunnen onderscheiden. De andere onderdelen (nettarieven en overige heffingen) worden door de overheid bepaald of goedgekeurd en zijn binnen eenzelfde netgebied voor alle afnemers gelijk.

Figuur 6: Onderdelen¹² van de elektriciteitsprijs voor huishoudelijke afnemers met een doorsnee verbruik

Figuur 6 toont aan dat in december 2008 de energieprijzen 60% van de jaarlijkse kostprijs bedraagt, zoals een jaar voordien. Ook de transmissienettarieven blijven procentueel onveranderd (5%). De distributienettarieven zijn gestegen van 28% tot 32% en de heffingen zijn gedaald van 7% naar 3%.

Een gedeeltelijke verklaring voor de verhoging van de distributienettarieven en de verlaging van de heffingen in 2008 ten opzichte van 2007 wordt gevormd door de federale bijdrage ter compensatie van de inkomstenderving van de gemeenten ingevolge de liberalisering van de elektriciteitsmarkt die vanaf

¹² De btw is in elk prijsonderdeel inbegrepen.

2005 tot en met 2007 rechtstreeks bij de elektriciteitsleveranciers werd geheven, maar die in 2008 deel uitmaakt van de distributienettarieven.

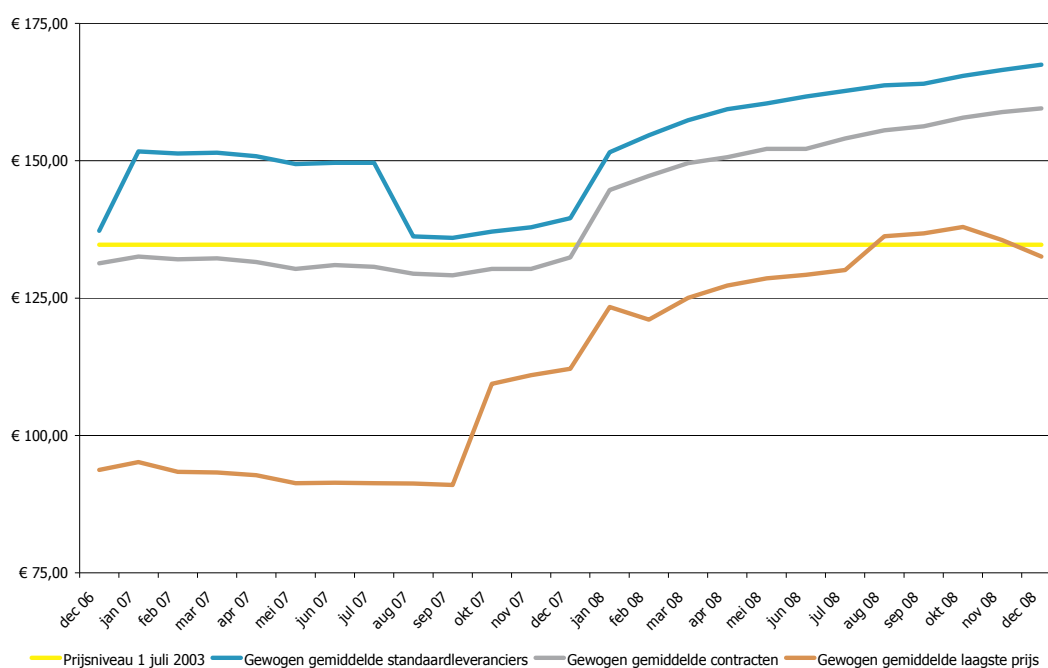
De prijs die een afnemer betaalt varieert in functie van zijn woonplaats, aangezien de hoogte van de nettarieven verschilt tussen de verschillende Vlaamse distributienetgebieden. Eind 2008 bedraagt het verschil tussen het duurste en het goedkoopste netgebied € 89,10 voor een gezin met een doorsnee verbruik.

4.1.3 Prijzen voor huishoudelijke afnemers met een klein en met een groot verbruik

4.1.3.1 Huishoudelijke afnemers met een klein verbruik

Onderstaande figuur geeft de prijsevolutie weer voor huishoudelijke afnemers met een klein verbruik op jaarbasis.

Figuur 7: Evolutie van de elektriciteitsfactuur voor huishoudelijke afnemers met een klein verbruik (typecategorie Da, 600 kWh verbruik op jaarbasis)

In december 2008 betalen de actieve afnemers met een klein verbruik € 7,97 minder dan de passieve afnemers. Afnemers kunnen eind 2008 € 34,93 besparen ten opzichte van de prijs van de standaardleveranciers door te opteren voor de laagste prijs.

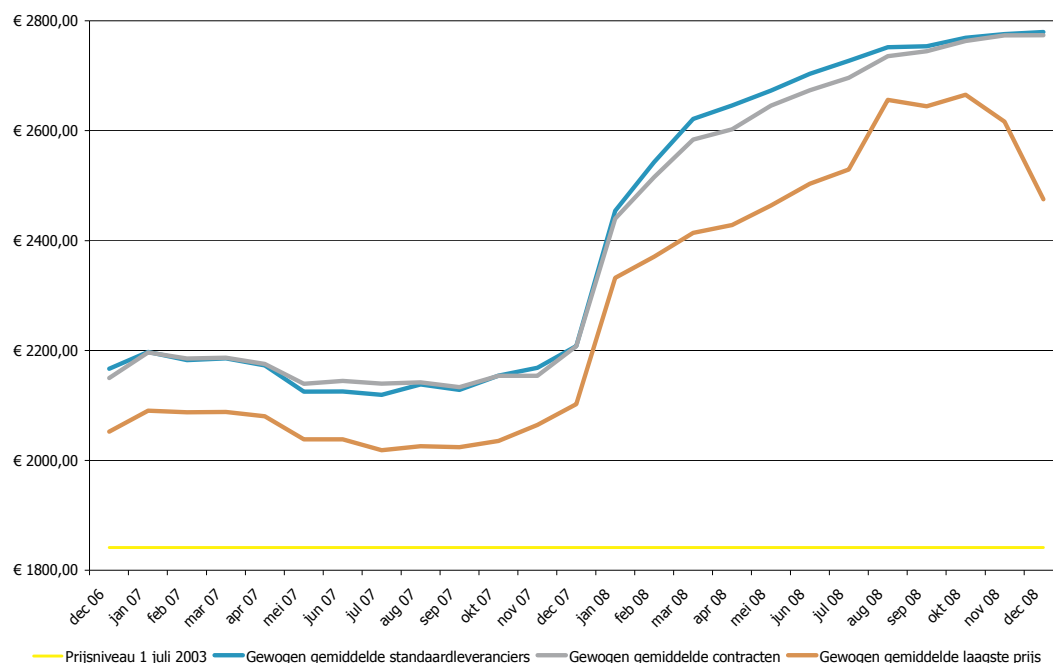
De elektriciteitsprijzen zijn eind 2008 ten opzichte van een jaar voordien gestegen met bijna één vijfde (gewogen gemiddelde standaardleveranciers 20,02%, gewogen gemiddelde contracten 20,47%, gewogen gemiddelde laagste prijs 18,21%).

De stijging van de elektriciteitsprijs, de gewogen gemiddelde prijs over alle huishoudelijke afnemers, is in de tweede helft van 2008 (3,36%) (december 2008 ten opzichte van juli 2008) minder sterk dan in de eerste helft (7,15%) (juli 2008 ten opzichte van januari 2008).

In bovenstaande figuur valt op dat de gewogen gemiddelde laagste prijs op het einde van 2008 opnieuw onder het prijspeil van 1 juli 2003 duikt. Deze laagste prijs vertoont in de laatste twee maanden van 2008 een daling, in tegenstelling tot de andere prijsniveaus (gewogen gemiddelde standaardleveranciers en gewogen gemiddelde contracten).

4.1.3.2 Huishoudelijke afnemers met een groot verbruik

Figuur 8: Evolutie van de elektriciteitsfactuur voor huishoudelijke afnemers met een groot verbruik (typecategorie De, 3.600 kWh dagverbruik, 3.900 kWh nachtverbruik en 12.500 kWh exclusief nachtverbruik op jaarbasis)

Figuur 8 toont aan dat eind 2008 de actieve afnemers € 5,87 minder betalen dan de passieve afnemers. Afnemers die op zoek gaan naar de laagste prijs kunnen eind 2008 een prijsvoordeel van € 304,38 doen ten opzichte van de prijs van de standaardleveranciers.

De elektriciteitsprijzen zijn eind 2008 ten opzichte van een jaar voordien gestegen met bijna één vierde (gewogen gemiddelde standaardleveranciers 25,90%, gewogen gemiddelde contracten 25,64%, gewogen gemiddelde laagste prijs 17,73%).

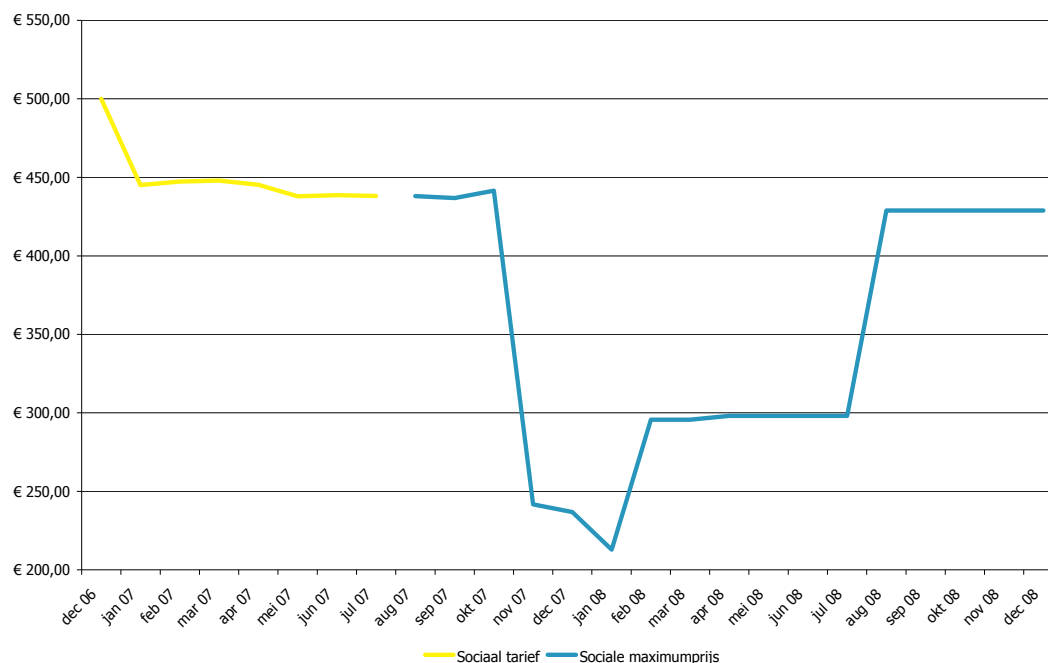
De stijging van de elektriciteitsprijs, de gewogen gemiddelde prijs over alle huishoudelijke afnemers, in de tweede helft van 2008 (2,65%) (december 2008 ten opzichte van juli 2008) is minder sterk dan in de eerste helft van het jaar (10,73%) (juli 2008 ten opzichte van januari 2008).

De curve van de gewogen gemiddelde laagste prijs vertoont een sterk dalend verloop tijdens de laatste twee maanden van 2008. Dit in tegenstelling tot de andere prijsniveaus (gewogen gemiddelde standaardleveranciers en gewogen gemiddelde contracten).

4.1.4 Sociale maximumprijzen

De VREG neemt in Figuur 9 de sociale maximumprijs voor elektriciteit op.

Figuur 9: Evolutie van de sociale maximumprijs voor elektriciteit voor huishoudelijke afnemers met een doorsnee verbruik

Op basis van Figuur 9 wordt duidelijk dat de huidige berekeningswijze van de sociale maximumprijs¹³ nog altijd een groot prijsvoordeel biedt voor afnemers die er recht op hebben en ervan genieten.

Hoewel de procentuele toename van de sociale maximumprijs (81,12%) tussen december 2007 en december 2008 veel hoger is dan die van de gewogen gemiddelde prijs van de contracten (23,19%), bedraagt het voordeel van de sociale maximumprijs ten opzichte van de gewogen gemiddelde prijs eind 2008 € 214,08. Het grote verschil in procentuele toename kan toegeschreven worden aan de berekeningswijze¹⁴ van de sociale maximumprijs.

Voor de huishoudelijke afnemers met een klein verbruik bedraagt de procentuele toename van de sociale maximumprijs tussen december 2007 en december 2008 340,63%. In december 2008 ligt de sociale maximumprijs € 97,62 lager dan de gewogen gemiddelde prijs van de contracten.

Eind 2008 betalen huishoudelijke afnemers met een groot verbruik die genieten van de sociale maximumprijs € 633,92 minder dan de afnemers die hiervan niet (kunnen) genieten en die een contract ondertekenden.

KLEINE PROFESSIONELE AFNEMERS

4.1.5 Prijzen voor kleine professionele afnemers

De VREG monitort de elektriciteitsprijzen die Vlaamse kleine professionele afnemers betalen sinds juli 2008. De prijzen in onderstaande figuren zijn, in tegenstelling tot de prijzen van de huishoudelijke afnemers, exclusief btw.

De VREG definieert kleine professionele elektriciteitsafnemers als professionele jaargemeten laagspanningsklanten met een aansluitingsvermogen kleiner dan 56 kVA.

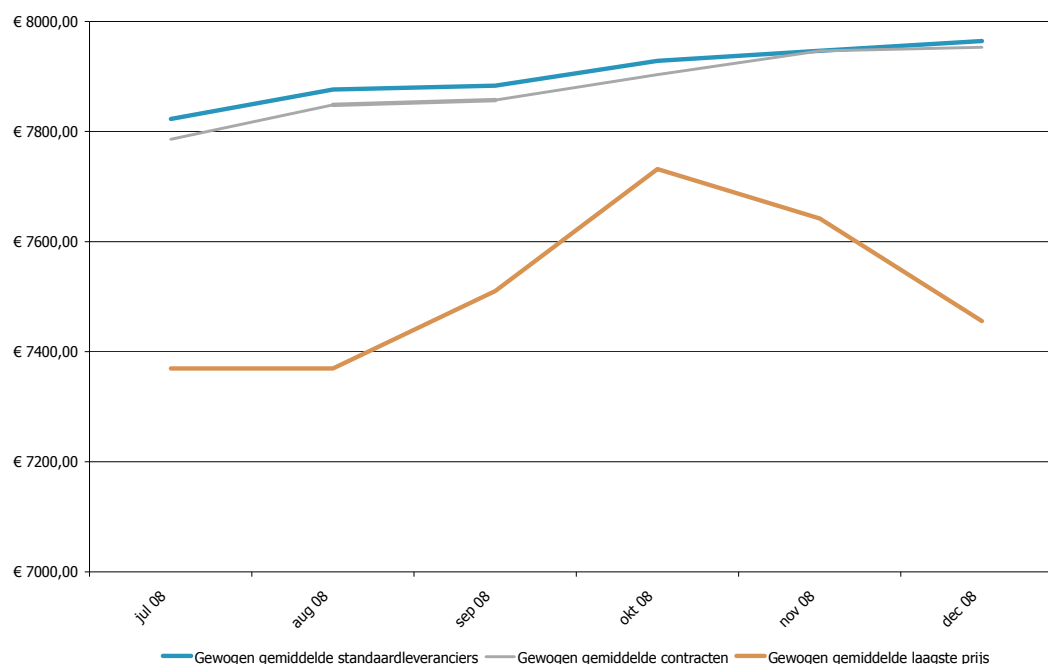
¹³ De Commissie voor de Regulering van de Elektriciteit en het Gas, de CREG, berekent de Belgische sociale maximumprijzen op basis van het laagste commerciële tarief in de zone met het laagste distributienettarief voor de periode van drie maanden voorafgaand aan de berekening van de sociale maximumprijzen voor de betrokken periode van telkens zes maanden.

¹⁴ Zie www.creg.be en voetnoot 13.

De VREG past dezelfde methodologie toe als die voor de huishoudelijke afnemers, zie Bijlage 2.

Sinds februari 2009 biedt de VREG de mogelijkheid aan kleine professionele afnemers in Vlaanderen om op haar website een simulatie te maken voor de aangeboden elektriciteitsproducten, de V-test voor kleine professionele afnemers.

Figuur 10: Evolutie van de elektriciteitsfactuur voor kleine professionele elektriciteitsafnemers met een verbruik van 50 MWh (typecategorie Ib, 29.000 kWh dagverbruik en 21.000 kWh nachtverbruik op jaarbasis)

Figuur 10 toont de verschillende prijsniveaus die de Vlaamse kleine professionele afnemers in de tweede helft van 2008 betalen. Eind 2008 betalen de actieve afnemers € 11,33 minder dan de passieve afnemers. Door op zoek te gaan naar de goedkoopste prijs, kunnen afnemers € 508,64 besparen ten opzichte van de prijs van de standaardleveranciers.

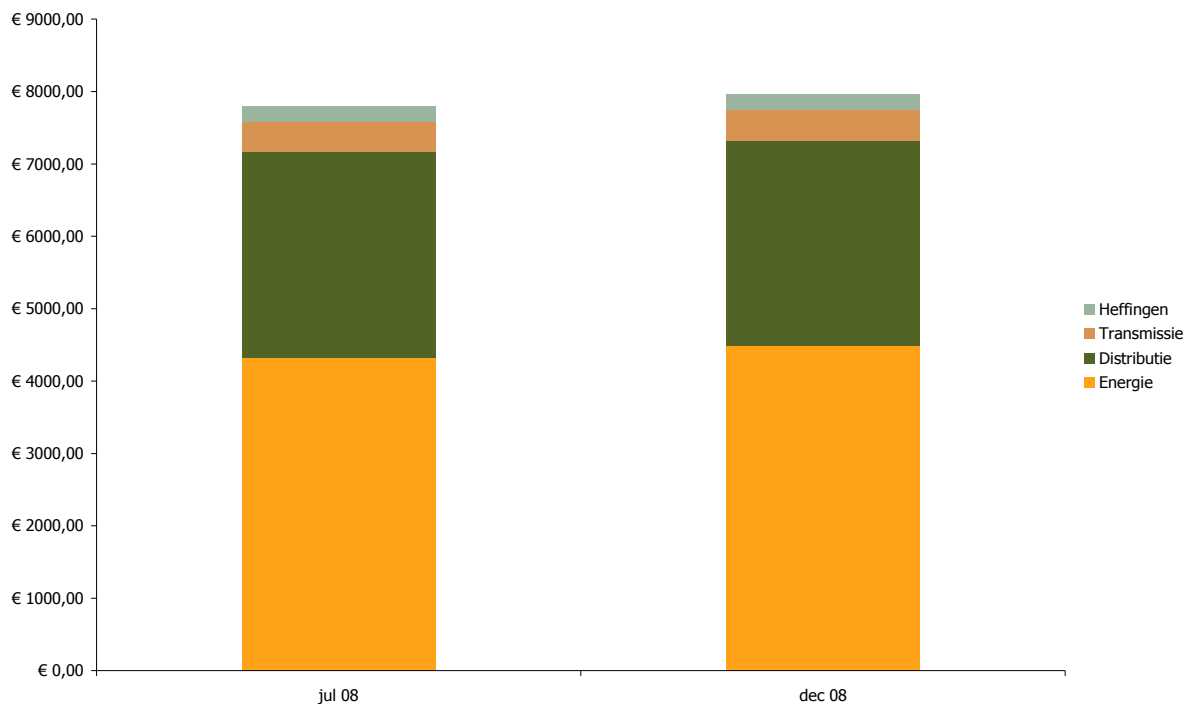
De gewogen gemiddelde prijs van de standaardleveranciers is tussen juli 2008 en december 2008 toegenomen met 1,81%. De gewogen gemiddelde prijs van de contracten steeg met 2,15%. De gewogen gemiddelde laagste prijs heeft sinds de monitoring van de prijzen voor kleine professionele afnemers zijn maximum bereikt in oktober 2008. Dit is ook het geval voor de curve van de laagste prijs voor de huishoudelijke afnemers met een klein verbruik en met een groot verbruik. De piek voor de curve van de laagste prijs voor huishoudelijke afnemers met een doorsnee verbruik situeert zich een maand later, in november 2008.

4.1.6 Onderdelen van de elektriciteitsprijs voor kleine professionele afnemers

De jaarlijkse kostprijs die kleine professionele afnemers betalen aan hun elektriciteitsleverancier bestaat, zoals bij de huishoudelijke afnemers, uit de energieprij (inclusief de kosten voor groene stroom en de kosten warmtekrachtkoppeling die een weerspiegeling zijn van de kosten die de leverancier maakt om te voldoen aan de jaarlijkse quotumverplichtingen), de nettarieven (distributie- en transmissienettarieven) en de heffingen.

Figuur 11 geeft de onderdelen van de elektriciteitsprijs voor kleine professionele afnemers weer.

Figuur 11: Onderdelen van de elektriciteitsprijs voor kleine professionele afnemers met een verbruik van 50 MWh

In december 2008 is de energiekost voor de kleine professionele afnemers (56%) procentueel lager dan deze kost voor de huishoudelijke afnemers met een doorsnee verbruik (60%).

Aangezien eind 2008 de procentuele aandelen van de transmissienettarieven en de heffingen voor de kleine professionele (respectievelijk 5% en 3%) dezelfde zijn als voor de huishoudelijke afnemers, volgt hieruit dat de distributienettarieven procentueel hoger liggen voor de kleine professionele afnemers (36%).

De prijzen voor de huishoudelijke afnemers met een doorsnee verbruik (typecategorie Dc, 1.600 kWh dagverbruik en 1.900 kWh nachtverbruik op jaarbasis) vergelijken met de prijzen voor de kleine professionele afnemers (typecategorie Ib, 29.000 kWh dagverbruik en 21.000 kWh nachtverbruik op jaarbasis) is niet zinvol, aangezien de dag-nacht verhouding van beide typecategorieën niet dezelfde is.

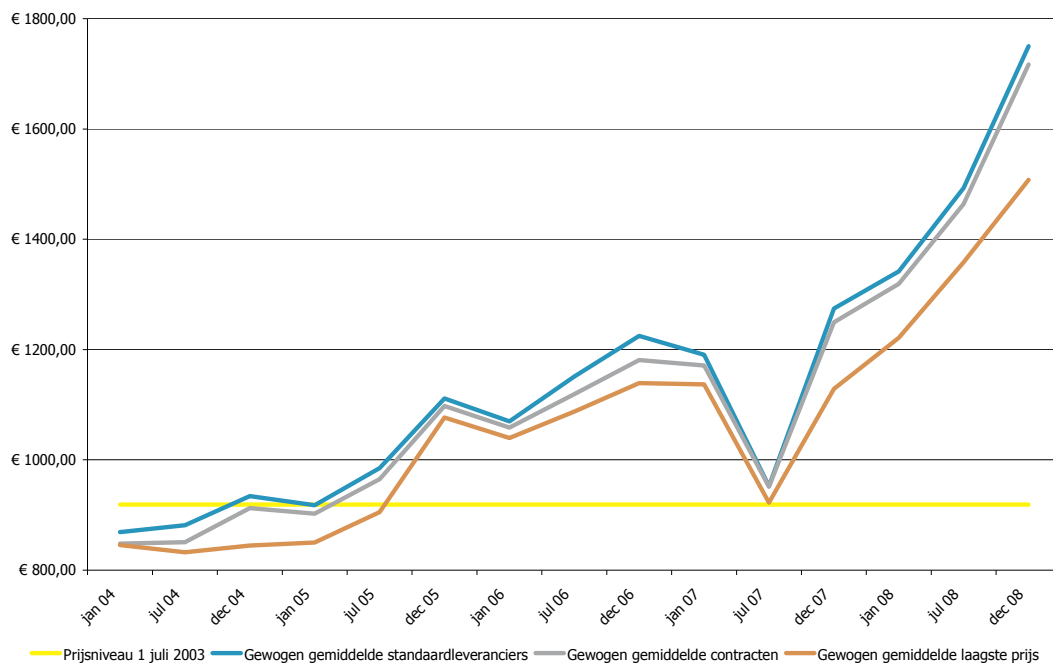
4.2 Evolutie van de aardgasprijzen

4.2.1 Prijzen voor huishoudelijke afnemers die verwarmen op aardgas met een doorsnee verbruik

De VREG onderscheidt voor aardgas dezelfde prijsniveaus als voor elektriciteit: de passieve afnemers, de actieve afnemers en de afnemers die de markt afspeuren naar het aardgasproduct met de laagste prijs.

In Figuur 12 worden de verschillende prijsniveaus voor huishoudelijke afnemers die verwarmen met aardgas met een doorsnee verbruik uitgezet tegenover het prijsniveau van 1 juli 2003.

Figuur 12: Evolutie van de aardgasfactuur voor huishoudelijke afnemers die verwarmen met aardgas met een doorsnee verbruik (typecategorie D3, 23.260 kWh op jaarbasis)

Eind 2008 betalen de actieve afnemers € 33,25 minder dan de passieve afnemers. Door op zoek te gaan naar de goedkoopste aardgasprijs, kunnen afnemers € 242,11 besparen ten opzichte van de prijs van de standaardleveranciers.

De gewogen gemiddelde prijs van de standaardleveranciers is in december 2008 37,33% hoger dan in december 2007. De gewogen gemiddelde van de contracten is over dezelfde maanden toegenomen met 37,39% en de gewogen gemiddelde laagste prijs met 33,59%.

De stijging van de aardgasprijs, de gewogen gemiddelde prijs over alle huishoudelijke afnemers, is sterker in de tweede helft van 2008 (17,35%) (december 2008 ten opzichte van juli 2008) dan in de eerste helft van het jaar (11,25%) (juli 2008 ten opzichte van januari 2008). Voor de elektriciteitsprijzen is de prijstoeename in de eerste jaarhelft van 2008 groter dan in de tweede jaarhelft van 2008 (zie Figuren 5, 7 en 8). De prijszetting van de meeste aardgasproducten is onder andere gebaseerd op de indexatieparameter GOL603. Deze parameter is op zijn beurt gebaseerd op de olieprijs tot en met zes maanden in het verleden. Hierdoor heeft een stijging van de olieprijs, die een onmiddellijke toename van de elektriciteitsprijzen teweegbrengt, slechts met een vertraging in de tijd een toename van de aardgasprijzen tot gevolg.

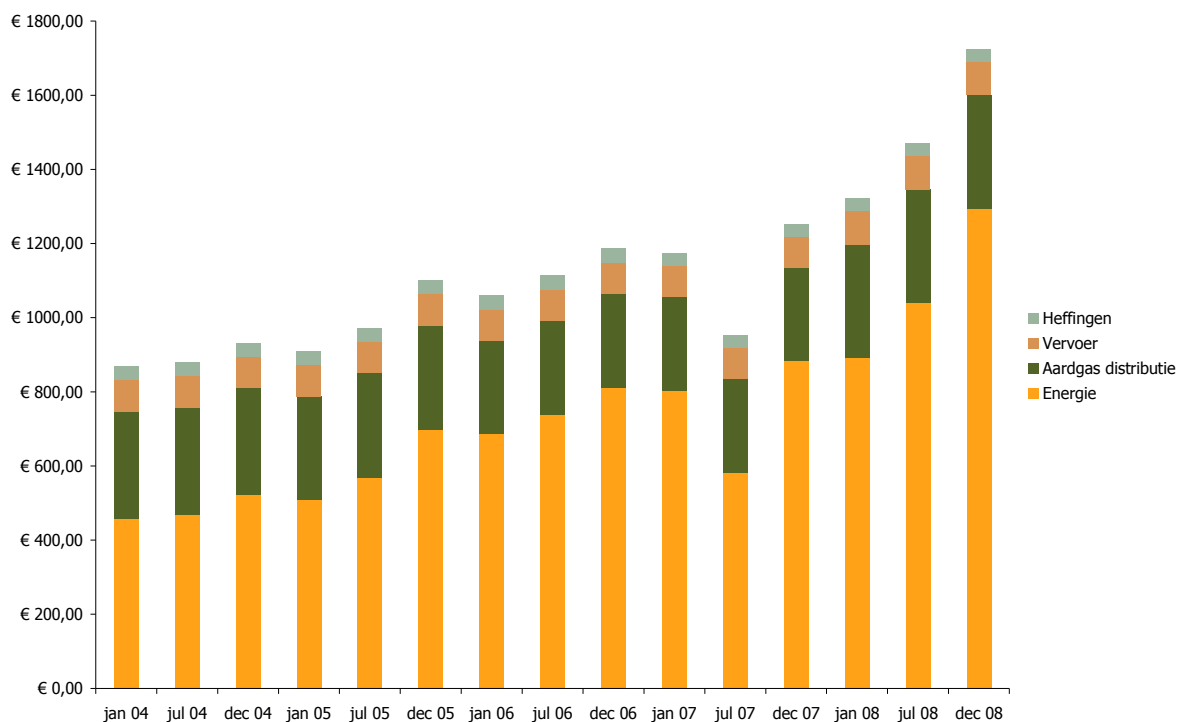
4.2.2 Onderdelen van de aardgasprijs voor huishoudelijke afnemers die verwarmen op aardgas met een doorsnee verbruik

De jaarlijkse kostprijs die huishoudelijke afnemers betalen aan hun aardgasleverancier bestaat uit de energieprijz (inclusief de vervoersnettarieven), de aardgasdistributietarieven en de heffingen. De vervoersnettarieven zijn verschillend voor elke aardgasleverancier. Op basis van een inschatting door de CREG, maakt de VREG in Figuur 13 een onderscheid tussen de energieprijz en de vervoerskost.

De energieprijz (inclusief de vervoerskost) is het enige prijselement waarop de leveranciers zelf invloed kunnen uitoefenen. De andere onderdelen worden door de overheid bepaald of goedgekeurd en zijn binnen eenzelfde netgebied voor iedereen gelijk.

In december 2008 maakt de energieprijz drie vierde deel uit van de totale prijs op jaarbasis. De aardgasdistributietarieven, de vervoersnettarieven en de heffingen bedragen procentueel respectievelijk 18%, 5% en 2%.

Figuur 13: Onderdelen¹⁵ van de aardgasprijs voor huishoudelijke afnemers die verwarmen met aardgas met een doorsnee verbruik

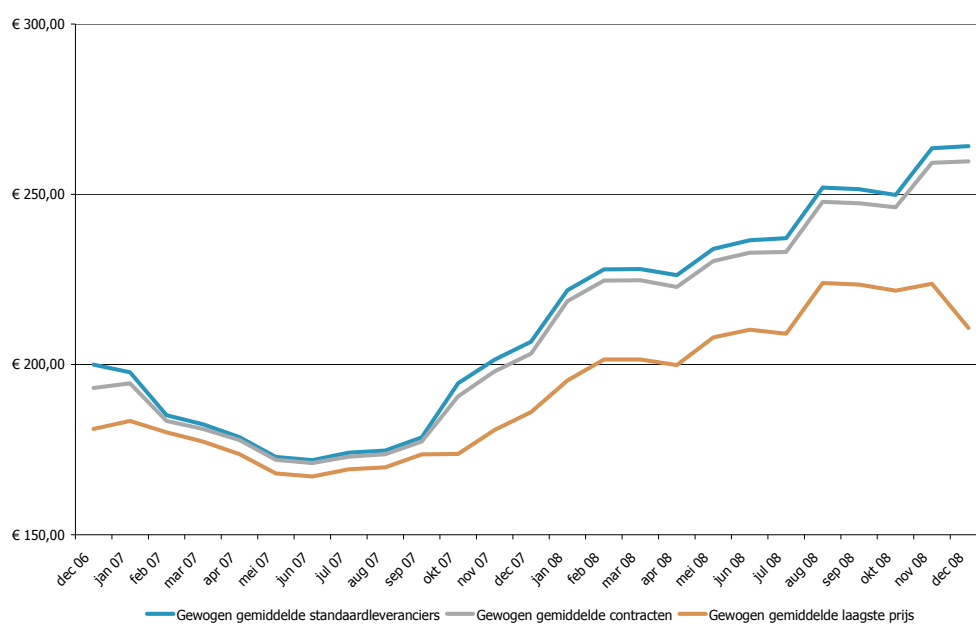

4.2.3 Prijzen voor huishoudelijke afnemers die niet verwarmen op aardgas met een klein verbruik en die verwarmen op aardgas met een groot verbruik

4.2.3.1 Huishoudelijke afnemers met een klein verbruik die niet verwarmen op aardgas

In onderstaande figuur neemt de VREG de prijzen op voor kleine aardgasverbruikers in Vlaanderen.

Figuur 14: Evolutie van de aardgasfactuur voor huishoudelijke afnemers met een klein verbruik die niet verwarmen met aardgas (typecategorie D1, 2.360 kWh op jaarbasis)

¹⁵ De btw is in elk prijs onderdeel inbegrepen.

In december 2008 betalen de actieve afnemers € 4,45 minder dan de passieve afnemers. Door te opteren voor de laagste prijs kunnen afnemers eind 2008 € 53,36 besparen ten opzichte van de afnemers die de prijs van de standaardleveranciers betalen.

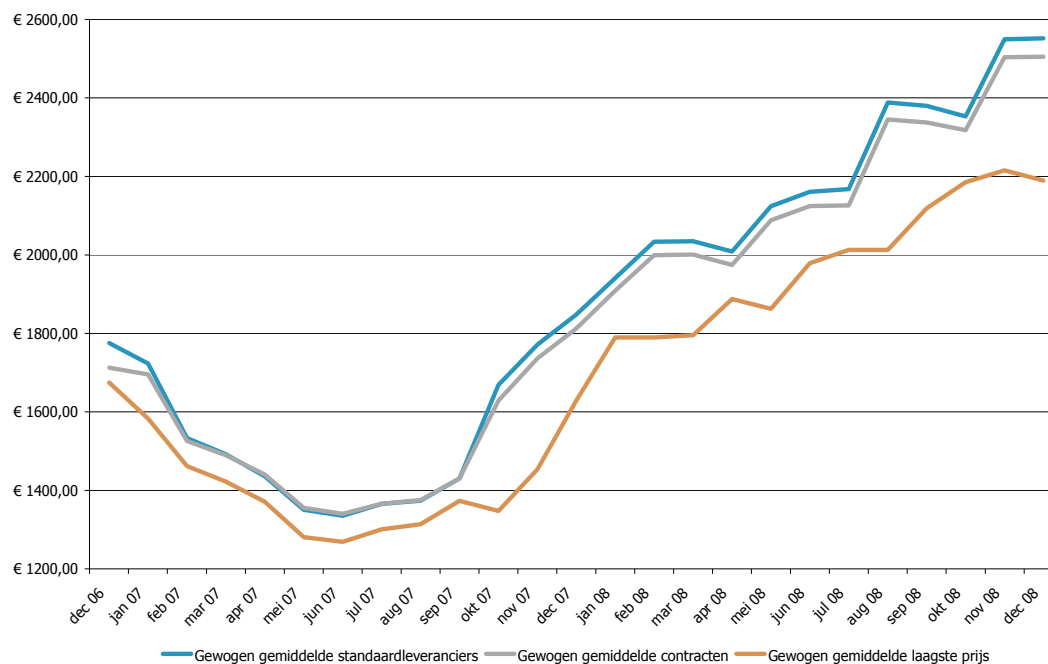
Eind 2008 zijn de aardgasrijzen ten opzichte van een jaar voordien gestegen met meer dan één vierde (gewogen gemiddelde standaardleveranciers 27,78%, gewogen gemiddelde contracten 27,81%, gewogen gemiddelde laagste prijs 13,31%).

De aardgasprijs, de gewogen gemiddelde prijs over alle huishoudelijke afnemers, is in de tweede helft van 2008 (11,50%) (december 2008 ten opzichte van juli 2008) sterker toegenomen dan in de eerste helft (6,88%) (juli 2008 ten opzichte van januari 2008).

De gewogen gemiddelde laagste prijs van de kleine verbruikers vertoont in december 2008 een scherpe daling, in tegenstelling tot de gewogen gemiddelde laagste prijs van huishoudelijke afnemers met een doorsnee verbruik die verwarmen op aardgas en in tegenstelling tot andere prijsniveaus (gewogen gemiddelde standaardleveranciers en gewogen gemiddelde contracten).

4.2.3.2 Huishoudelijke afnemers die verwarmen op aardgas met een groot verbruik

Figuur 15: Evolutie van de aardgasfactuur voor huishoudelijke afnemers die verwarmen met aardgas met een groot verbruik (typeafnemer D3b, 34.890 kWh op jaarbasis)

Figuur 15 toont aan dat de actieve afnemers eind 2008 € 47,08 minder betalen dan de passieve afnemers. Afnemers die op zoek gaan naar de laagste prijs kunnen eind 2008 een prijsvoordeel van € 362,67 doen ten opzichte van de prijs van de standaardleveranciers.

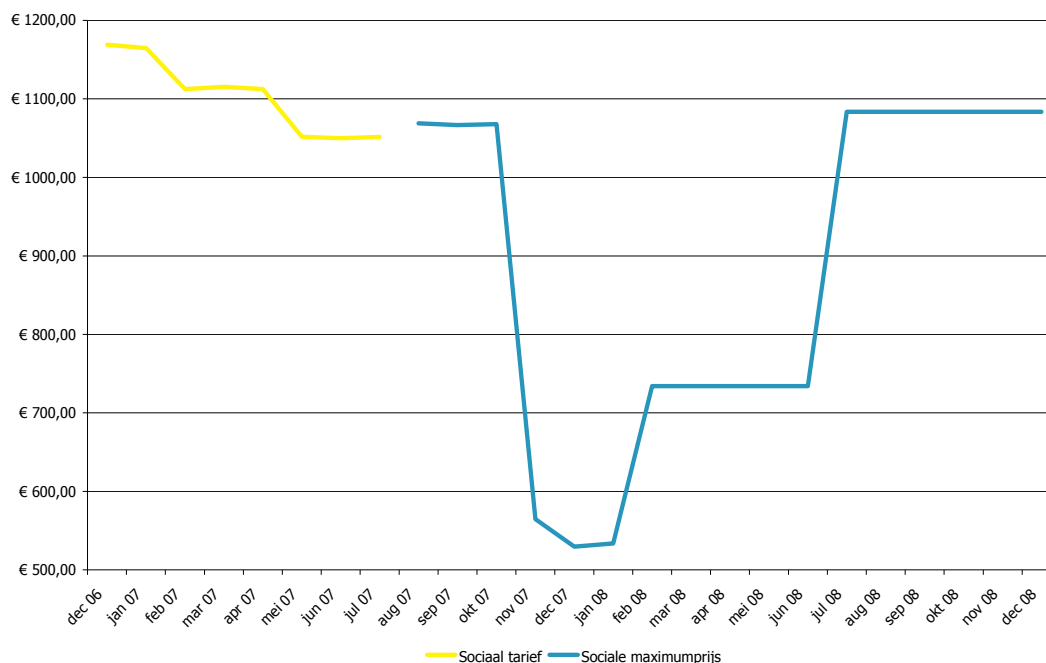
De gewogen gemiddelde prijs van de standaardleveranciers is tussen december 2007 en december 2008 toegenomen met 38,11%, de gewogen gemiddelde prijs van de contracten met 38,20% en gewogen gemiddelde laagste prijs met 34,43%.

Tussen januari en juli 2008 steeg de prijs over alle huishoudelijke afnemers minder sterk (11,67%) dan tussen juli en december 2008 (17,89%).

De gewogen gemiddelde laagste prijs van de grote verbruikers vertoont in december 2008 een lichte daling, in tegenstelling tot de gewogen gemiddelde laagste prijs van de huishoudelijke afnemers met een doorsnee verbruik die verwarmen op aardgas en in tegenstelling tot de andere prijsniveaus (gewogen gemiddelde standaardleveranciers en gewogen gemiddelde contracten).

4.2.4 Sociale maximumprijzen

Figuur 16: Evolutie van de sociale maximumprijs voor aardgas voor huishoudelijke afnemers die verwarmen met aardgas met een doorsnee verbruik

Net zoals voor elektriciteit biedt de huidige berekeningswijze van de sociale maximumprijs voor aardgas nog altijd een groot prijsvoordeel voor de afnemers die er recht op hebben en ervan genieten.

Hoewel de procentuele toename van de sociale maximumprijs (104,62%) tussen december 2007 en december 2008 veel groter is dan die van de prijs van de contracten (37,39%), bedraagt het voordeel van de sociale maximumprijs ten opzichte van de gewogen gemiddelde prijs van de contracten eind 2008 maar liefst € 633,24.

Aangezien de sociale maximumprijs voor elke huishoudelijke aardgasafnemer, uitgedrukt in c€/kWh, dezelfde is, is ook de prijsstijging tussen december 2007 en december 2008 voor elke huishoudelijke aardgasafnemer gelijk.

4.3 Conclusies

4.3.1 Prijsevoluties

4.3.1.1 Elektriciteit

Huishoudelijke afnemers

De toename van de elektriciteitsprijzen (gewogen gemiddelde prijs van de standaardleveranciers en gewogen gemiddelde prijs van de contracten) voor de Vlaamse gezinnen vanaf het najaar van 2007 zet zich gedurende het ganse jaar verder, weliswaar aan een tempo dat vertraagt naarmate het jaar vordert.

Vlaamse gezinnen met een doorsnee elektriciteitsverbruik die op zoek gaan naar de laagste prijs zien dat die tijdens de laatste maand van 2008 een dalend verloop kent. Voor de gezinnen met een klein en een groot verbruik zet deze daling zich al een maand vroeger in. De gewogen gemiddelde laagste prijs voor kleinverbruikers duikt in december 2008 opnieuw onder het prijsniveau van 1 juli 2003.

Eind 2008 doen de passieve gezinnen met een klein verbruik procentueel het grootste voordeel door een contract af te sluiten met een elektriciteitsleverancier in vergelijking met de passieve gezinnen met een doorsnee en een met groot verbruik.

Kleine professionele afnemers

De VREG monitort sinds de tweede helft van 2008 de elektriciteitsprijzen voor kleine professionele afnemers.

De gewogen gemiddelde prijs van de standaardleveranciers en de gewogen gemiddelde prijs van de contracten vertonen een stijgend verloop tussen juli en december 2008, maar de stijging is procentueel minder sterk dan de toename van deze prijsniveaus van de gezinnen met een doorsnee verbruik.

De gewogen gemiddelde prijs van de contracten ligt nauwelijks onder de gewogen gemiddelde prijs van de standaardleveranciers. Door op zoek te gaan naar de laagste prijs kunnen deze afnemers, die het segment met het hoogste aantal passieve afnemers vertegenwoordigen, toch wel een grote besparing realiseren. Procentueel is het verschil tussen de gewogen gemiddelde prijs van de standaardleveranciers en de gewogen gemiddelde laagste prijs nochtans kleiner dan hetzelfde procentuele verschil voor de huishoudelijke afnemers.

4.3.1.2 Aardgas

De sterke stijging van de aardgasprijzen vanaf de zomer van 2007 houdt gans 2008 (met uitzondering van de maanden april, september en oktober 2008 waarvoor een kleine daling ten opzichte van de voorafgaande maand kan vastgesteld worden) aan voor de huishoudelijke afnemers met een klein verbruik, voor de gezinnen die verwarmen op aardgas met een doorsnee verbruik en voor de gezinnen die verwarmen op aardgas met een groot verbruik.

Het merendeel van de aardgasproducten die aangeboden worden op de Vlaamse huishoudelijke markt is gebaseerd op onder andere de indexatieparameter GOL603. Het trapverloop van de gewogen gemiddelde prijs van de standaardleveranciers en van de gewogen gemiddelde prijs van de contracten toont de invloed van deze parameter op de aardgasprijzen voor de huishoudelijke afnemers (klein, doorsnee (verwarming) en groot verbruik (verwarming)).

4.3.2 De evolutie van de onderdelen van de prijzen

De elektriciteitsdistributienettarieven zijn doorheen 2008 nauwelijks veranderd. De aardgasdistributienettarieven en de vervoersnettarieven bleven onveranderd in 2008.

De heffingen voor elektriciteit en aardgas zijn in de loop van het ganse jaar dezelfde gebleven.

Het energieprijsonderdeel voor elektriciteit en aardgas is in de loop van 2008 logischerwijs toegenomen.

5 Hernieuwbare energiebronnen en warmtekrachtkoppeling

5.1 Evolutie wetgeving in 2008

In het Belgisch Staatsblad van 4 februari 2009 werd het **decreet van 12 december 2008** houdende diverse bepalingen inzake energie, leefmilieu, openbare werken, landbouw en visserij gepubliceerd. Dit decreet wijzigt de bepaling m.b.t. de automatische quotumverhoging groene stroom. Artikel 23, §3 van het Elektriciteitsdecreet stelt, met retroactieve ingang vanaf 1 januari 2008: "*§3. Indien de reguleringsinstantie vaststelt dat het quotiënt van het aantal groenestroomcertificaten toegekend in het jaar n-1 en het totaal van de afnamecijfers, uitgedrukt in MWh, van het jaar n-1 van alle afnamepunten in het Vlaams Gewest, vermeld als Ev in §2, groter is dan G op 31 maart van het jaar n+1, wordt deze G verhoogd tot dit quotiënt.*"

In de voorheen geldende regeling werden de certificaatplichtigen pas een paar weken voor het einde van de inleveringsronde van 31 maart in kennis gesteld van het juiste aantal verplicht in te leveren groenestroomcertificaten. Zeker bij een substantiële stijging van het quotum, als gevolg van de automatische quotumverplichting, leidde dit tot praktische moeilijkheden, maar ook tot structurele rechtsonzekerheid. In de nieuwe regeling is vastgelegd dat, bij vaststelling dat het quotum moet worden verhoogd, dit verhoogde quotum pas vanaf de volgende inleveringsronde opgelegd wordt. Op die manier kunnen certificaatplichtigen tijdig de nodige maatregelen treffen om voldoende groenestroomcertificaten aan te kopen.

Concreet betekent dit dat het quotum voor groenestroomcertificaten voor de inlevering van 31 maart 2008 definitief behouden blijft op 3,75% van de geleverde elektriciteit aan eindafnemers gelegen in het Vlaamse gewest. De op 31 maart 2008 teveel ingeleverde groenestroomcertificaten werden begin 2009 door de VREG vrijgegeven op de certificatenrekeningen van de certificaatplichtigen. Het quotum voor de inlevering van 31 maart 2009 (4,5%) wordt verhoogd tot 4,9%. Het quotum voor de inlevering van 31 maart 2010 blijft gelijk aan 5,25%.

5.2 Groenestroomcertificaten

5.2.1 Aantal installaties die groenestroomcertificaten ontvangen

Onderstaande tabellen geven, per technologie en per jaar van indienstname (tot en met 2008), een overzicht van het aantal erkende productie-installaties (zie Tabel 30) en het geïnstalleerde vermogen (zie Tabel 31) dat op 1 april 2009 voor Vlaamse groenestroomcertificaten in aanmerking kwam. Net zoals vorig jaar springt het grote aantal in dienst genomen PV-installaties (zonne-energie) in het oog. Opmerkelijk: ook in termen van geïnstalleerd vermogen is zonne-energie in 2008 de sterkste stijger. Dit wordt voornamelijk verklaard door het grote aantal kleinschalige installaties. Niettemin werden in 2008 ook een aantal grotere PV-installaties in dienst genomen, waaronder twee met een geïnstalleerd vermogen van meer dan 1 MW.

Tabel 30: Aantal erkende productie-installaties dat in aanmerking komt voor de toekenning van groenestroomcertificaten per energiebron en per jaar van indienstname

ENERGIEBRON	Vóór 2006	2006	2007	2008	TOTAAL
Biogas - RWZI (*)	9	4	2	0	15
Biogas - stortgas	13	1	0	0	14
Biogas - overig	19	5	9	7	40
Biomassa gesorteerd of selectief ingezameld afval	8	2	3	0	13
Biomassa uit huishoudelijk afval	8	0	0	1	9
Biomassa uit land- of bosbouw	4	9	4	5	22
Waterkracht	7	6	1	1	15
Windenergie op land	33	4	8	6	51
Zonne-energie	753	422	3.025	10.719	14.919
TOTAAL	854	453	3.052	10.739	15.098

(*) Rioolwaterzuiveringsinstallaties

Tabel 31: Geïnstalleerd productievermogen (in kW) dat in aanmerking komt voor de toekenning van groenestroomcertificaten per energiebron en per jaar van indienstname

ENERGIEBRON	Vóór 2006	2006	2007	2008	TOTAAL
Biogas - RWZI (*)	2.488	1.192	596	0	4.276
Biogas - stortgas	19.294	486	0	0	19.780
Biogas - overig	33.854	3.793	10.296	12.357	60.300
Biomassa gesorteerd of selectief ingezameld afval	100.800	36.000	87.700	0	224.500
Biomassa uit huishoudelijk afval	39.340	0	0	3.100	42.440
Biomassa uit land- of bosbouw	173.213	3.687	4.663	4.918	186.481
Waterkracht	643	348	5	4	1.000
Windenergie op land	149.742	21.003	27.200	24.014	221.958
Zonne-energie	1.524	2.162	18.252	59.936	81.875
TOTAAL	520.899	68.670	148.712	104.329	842.610

(*) Rioolwaterzuiveringsinstallaties

Het stabiele ondersteuningssysteem voor elektriciteitsproductie uit zonne-energie, met een gegarandeerde prijs van 450 euro per groenestroomcertificaat, blijft dus tal van investeerders aanspreken. Wellicht zal het aantal indienstnames van PV-installaties in 2009 nog groter zijn dan in 2008. De gegarandeerde prijs van 450 euro per groenestroomcertificaat blijft immers ook nog van toepassing voor PV-installaties van 2009.

Het aantal installaties voor elektriciteitsproductie uit andere hernieuwbare energiebronnen dat in 2008 in dienst werd genomen, is - in termen van geïnstalleerd vermogen - eerder beperkt, met uitzondering van de biogasinstallaties. Deze nieuwe biogasinstallaties zijn meestal gebaseerd op covergisting van mest, organisch-biologische afvalstoffen en energieteelten.

Voor de groenestroomproductie uit andere hernieuwbare energiebronnen dan zonne-energie is, behalve de gegarandeerde minimumprijs van de groenestroomcertificaten, ook de marktprijs van deze certificaten een belangrijk criterium om te investeren in nieuwe productie-installaties. De Vlaamse groenestroomdoelstellingen en de bijhorende quota voor de groenestroomcertificatenverplichting waren in 2008 nog niet bekend voor de periode na 2010 (certificateninlevering vanaf 31 maart 2011). De onzekerheid inzake de groenestroomdoelstellingen voor de periode daarna, en de bijhorende onzekerheid over de marktwaarde van de groenestroomcertificaten op lange termijn, heeft wellicht geleid tot een afwachtende houding bij de investeerders in groenestroomproductie.

5.2.2 Uitgereikte groenestroomcertificaten

Tabel 32: Aantal uitgereikte groenestroomcertificaten per energiebron en per productiejaar

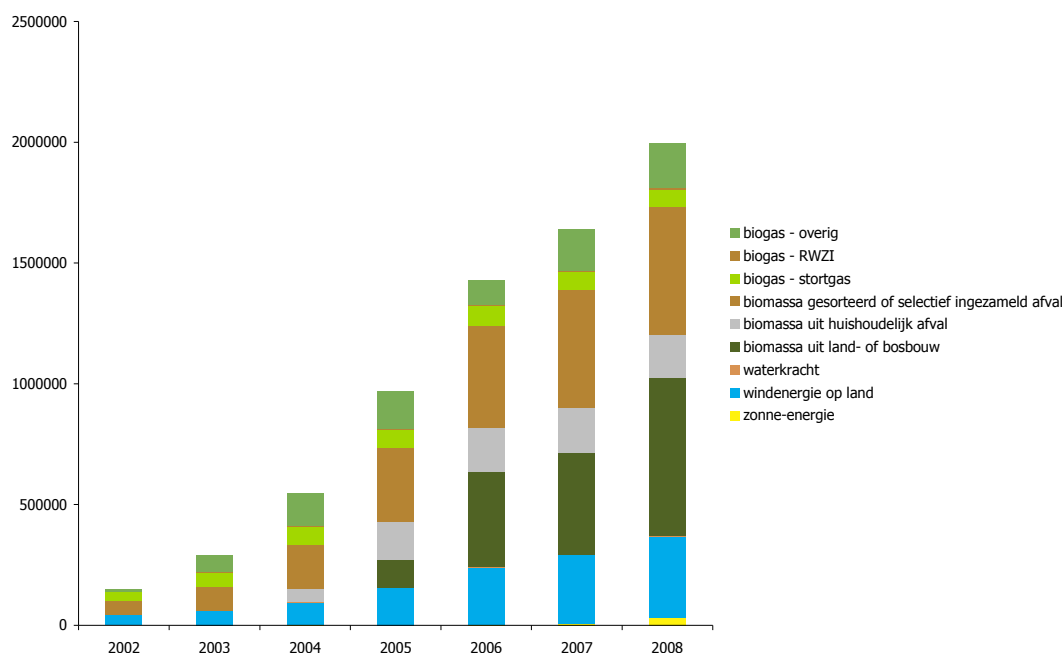
ENERGIEBRON	Vóór 2006	2006	2007	2008	TOTAAL
Biogas - RWZI	7.919	3.472	4.342	4.723	20.456
Biogas - stortgas	251.644	81.887	74.926	74.184	482.641
Biogas - overig	370.323	101.581	172.820	185.723	830.447
Biomassa gesorteerd of selectief ingezameld afval	639.973	424.240	488.698	526.232	2.079.143
Biomassa uit huishoudelijk afval	211.969	180.492	186.602	179.152	758.215
Biomassa uit land- of bosbouw	112.443	395.506	421.389	656.542	1.585.880
Waterkracht	7.750	2.079	2.733	3.603	16.165
Windenergie op land	352.557	237.749	284.520	332.965	1.207.791
Zonne-energie	1.196	1.356	5.576	33.424	41.552
TOTAAL	1.955.774	1.428.362	1.641.606	1.996.548	7.022.290

(*) Rioolwaterzuiveringsinstallaties

Relatief gezien kent de groenestroomproductie uit zonlicht veruit de sterkste stijging in 2008, hetgeen uiteraard verklaard wordt door het toegenomen aantal installaties.

Verder springt ook de stijging van de groenestroomproductie op basis van biomassa uit land- of bosbouw in het oog. Dit heeft vooral te maken met de toename van de groenestroomproductie in bestaande coverbrandingsinstallaties (gelijktijdige verbranding van steenkool en biomassa, voornamelijk houtpellets).

Figuur 17: Aantal uitgereikte groenestroomcertificaten per energiebron en per productiejaar

Tabel 33 toont het aantal uitgereikte groenestroomcertificaten met garantie van oorsprong, per energiebron en per productiejaar. De eerste uitreiking door de VREG van groenestroomcertificaten met garantie van oorsprong vond plaats in 2006. Een vergelijking van Tabel 32 en Tabel 33 leert dat de meeste van de uitgereikte groenestroomcertificaten ook nog bruikbaar zijn als garantie van oorsprong. Dit betekent dat de opgewekte stroom uit hernieuwbare energiebronnen meestal niet ter plaatse wordt gebruikt, maar wordt geïnjecteerd in het distributie- of transmissienet. Enkel de elektriciteitsproductie op basis van slib uit rioolwaterzuiveringsinstallaties wordt integraal ter plaatse (door de rioolwaterzuiveringsinstallatie zelf) gebruikt.

Tabel 33: Aantal uitgereikte groenestroomcertificaten met garantie van oorsprong, per energiebron en per productiejaar

ENERGIEBRON	2006	2007	2008	TOTAAL
Biogas - stortgas	76.835	70.353	69.076	216.264
Biogas - overig	73.709	139.771	135.862	349.342
Biomassa gesorteerd of selectief ingezameld afval	345.240	376.007	407.113	1.128.360
Biomassa uit huishoudelijk afval	124.895	132.794	125.751	383.440
Biomassa uit land- of bosbouw	389.883	398.763	640.366	1.429.012
Waterkracht	1.961	2.494	3.262	7.717
Windenergie op land	224.055	268.652	288.561	781.268
Zonne-energie	12	792	4.377	5.181
TOTAAL	1.236.590	1.389.626	1.674.368	4.300.584

5.2.3 Handel in groenestroomcertificaten (inclusief spread prijs, BelPEX en non-handel)

5.2.3.1 Bilaterale handel in certificaten

Figuur 18 toont het aantal verhandelde groenestroomcertificaten, met en zonder garantie van oorsprong, vanaf 2006 (de eerste uitreiking van groenestroomcertificaten met garantie van oorsprong) tot en met maart 2009, net voor de inlevering voor de quotumverplichting van 31 maart 2009.

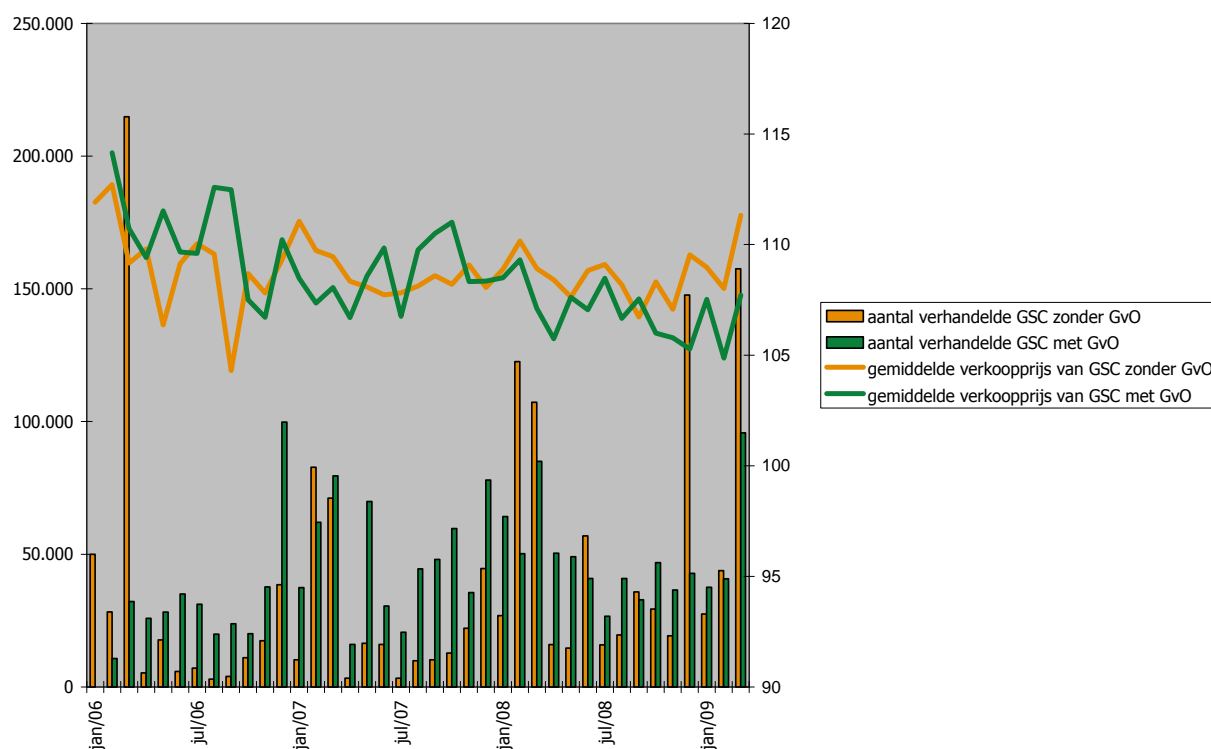
Zoals elk jaar kent het aantal verhandelde certificaten in 2008 een piek in de aanloop naar de inlevering van groenestroomcertificaten. Deze inlevering gebeurt op 31 maart van elk jaar. Verder wordt ook een piek in het aantal verhandelde certificaten vastgesteld in december 2008. Dit wordt verklaard door een beperkt aantal grote transacties tussen leveranciers onderling.

Groenestroomcertificaten die bij uitreiking nog bruikbaar zijn als garantie van oorsprong, worden meestal eerst als garantie van oorsprong gebruikt alvorens ze voor de certificatenverplichting worden ingeleverd. Het gebruik in de omgekeerde volgorde is immers onmogelijk volgens de huidige wetgeving.

Het gebruik van een garantie van oorsprong gebeurt in veel gevallen niet door dezelfde leverancier als diegene die het certificaat wil gebruiken voor de quotumverplichting.

Hierdoor wordt een stijging van het totale volume aan verhandelde certificaten waargenomen. Veel certificaten worden immers meerdere keren geteld in deze handelscijfers: een keer wanneer een leverancier deze certificaten aankoopt voor gebruik als garantie van oorsprong, en daarna opnieuw wanneer deze leverancier de certificaten doorverkoopt aan een andere leverancier (eventueel via tussenpersonen) voor gebruik voor de certificatenverplichting. Deze transacties worden niet meegeteld bij het berekenen van de gemiddelde handelsprijs.

Figuur 18: Aantal verhandelde groenestroomcertificaten met en zonder garantie van oorsprong en de gemiddelde marktprijs

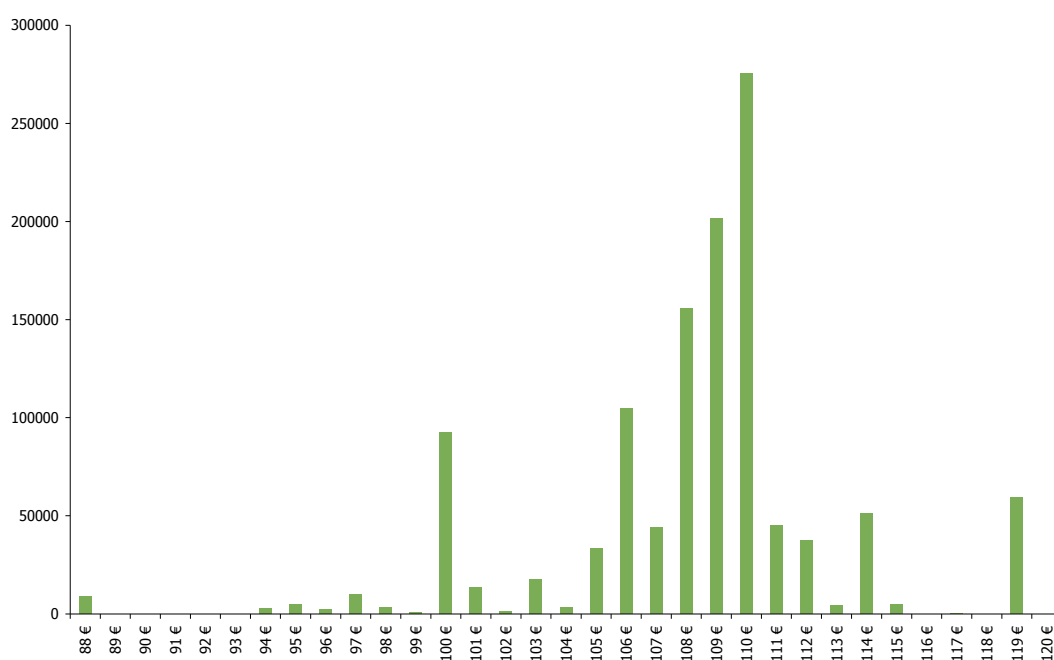
In totaal werden in 2008 611.894 groenestroomcertificaten zonder garantie van oorsprong en 566.367 groenestroomcertificaten met garantie van oorsprong verhandeld, tegen een marktprijs van gemiddeld ongeveer 108 euro.

Er kon tot nu toe nog geen stabiel prijsverschil worden waargenomen tussen certificaten met en zonder garantie van oorsprong. De laatste maanden van 2008 was de prijs voor certificaten zonder garantie van oorsprong zelfs hoger dan de prijs voor die met garantie van oorsprong. Een transparantere prijs voor de garantie van oorsprong kan volgens de VREG tot stand komen wanneer beide functies gescheiden zouden worden, dit wil zeggen wanneer garanties van oorsprong en certificaten voor de quotumverplichting als apart verhandelbare certificaten zouden worden uitgereikt.

De verkoopprijs varieerde in 2008 tussen (afgerond naar het dichtstbijzijnde geheel getal) € 88 en € 119. De meest voorkomende marktprijs bedroeg (afgerond) € 110, zoals getoond wordt in Figuur 19. In deze figuur zijn de aantallen groenestroomcertificaten met en zonder garantie van oorsprong bij elkaar opgeteld.

In deze cijfers zijn de handel op het beursplatform (de "Green Certificate Exchange" van BelPEX) en de verkoop van certificaten aan de distributienetbeheerders tegen minimumprijs niet inbegrepen. Deze worden hierna besproken.

Figuur 19: Aantal verhandelde groenestroomcertificaten in 2008 per verkoopprijs (afgerond)

5.2.3.2 Handel op Green Certificate Exchange

Begin 2009 werden voor het eerst groenestroomcertificaten verhandeld op de GCE ("Green Certificate Exchange") opgestart door BelPEX.

Tijdens twee handelsessies in maart 2009 werden in totaal 553 groenestroomcertificaten zonder garantie van oorsprong verhandeld aan een prijs van € 117,52.

5.2.3.3 Verkoop van groenestroomcertificaten aan netbeheerders tegen minimumprijs

Tot nu toe werden enkel groenestroomcertificaten uitgereikt voor elektriciteitsproductie uit zonlicht (PV-installaties), tegen de gegarandeerde minimumprijs verkocht aan netbeheerders. Dit zijn dan ook de enige groenestroomcertificaten waarvoor de marktprijs lager is dan de prijs die de netbeheerders verplicht zijn te betalen per certificaat.

Groenestroomcertificaten voor PV-installaties die na 1 januari 2006 in dienst zijn genomen worden gedurende 20 jaar verkocht aan de distributienetbeheerder aan € 450 per certificaat. Certificaten voor PV-installaties die voor die datum in dienst zijn genomen worden gedurende 10 jaar verkocht aan de transmissienetbeheerder Elia aan € 150 per certificaat.

Tabel 34: Aantal verkochte groenestroomcertificaten aan de netbeheerder aan gegarandeerde minimumprijs

	Verkoop aan Elia (150€/GSC)	Verkoop aan distributienetbeheerder (450€/GSC)
2003	68	0
2004	340	0
2005	613	0
2006	904	91
2007	1.003	3.550
2008	1.335	31.470
2009 (t.e.m. 31 maart)	263	8.696

Tabel 34 toont per jaar het aantal certificaten dat tegen de minimumprijs aan de netbeheerders werd verkocht. In 2008 werden 31.470 groenestroomcertificaten verkocht aan de distributienetbeheerders. Dit komt overeen met een totale kost voor de distributienetbeheerders van € 14,161 miljoen in 2008.

Een deel van deze kost wordt door de netbeheerders gerecupereerd door deze certificaten opnieuw te verkopen, tegen marktprijs. De rest van de kosten moeten de netbeheerders recupereren via de distributienettarieven.

5.2.4 Inlevering van groenestroomcertificaten voor de certificatenverplichting op 31 maart 2009

Tabel 35 en Figuur 20 tonen de resultaten van alle voorbije inleveringsrondes van groenestroomcertificaten tot en met de inlevering van 31 maart 2009 en rekening houdend met de retro-actieve verlaging van het quotum voor 31 maart 2008 (zie 5.1 Evolutie wetgeving). Sinds 31 maart 2006 waren er telkens meer groenestroomcertificaten beschikbaar dan dat er moesten ingeleverd worden.

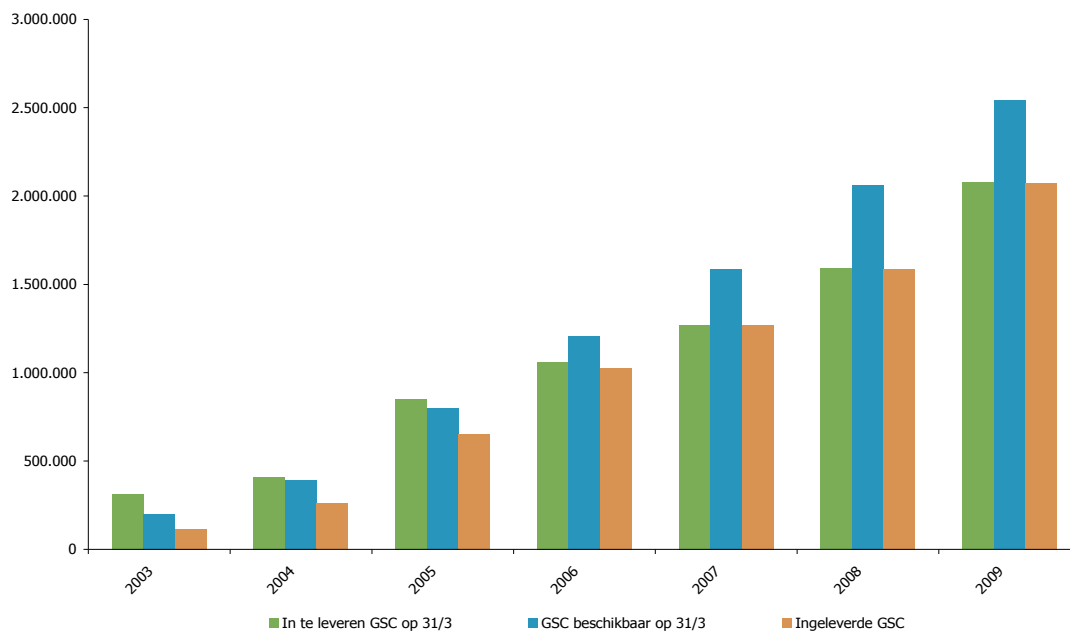
Hoewel er globaal steeds een overschot aan beschikbare certificaten was, waren er bij elke inlevering ook partijen die te weinig certificaten hadden om aan hun volledige verplichting te voldoen. Enkel bij de inlevering op 31 maart 2008, na de retro-actieve verlaging van het quotum tot 3,75%, voldeden alle partijen aan hun inleverplicht, met uitzondering van één, die wel over voldoende Vlaamse groenestroomcertificaten beschikte maar besliste om deze niet allemaal in te leveren.

Bij de inlevering van 31 maart 2009 hebben vier van de twintig certificaatplichtige partijen niet aan hun volledige inleverplicht voldaan. Opnieuw beschikte één van deze vier weliswaar over voldoende aanvaardbare Vlaamse groenestroomcertificaten, maar besliste om ze niet allemaal in te leveren voor de inleverplicht van 31 maart 2009.

Tabel 35: Overzicht van de inleverrondes van groenestroomcertificaten

INLEVERDATUM	In te leveren GSC op 31/3	GSC beschikbaar op 31/3	Ingeleverde GSC	Quotum
31/03/2003	313.192	199.203	115.132	0,80%
31/03/2004	409.959	393.009	259.125	1,20%
31/03/2005	850.960	800.798	650.610	2,00%
31/03/2006	1.061.176	1.206.073	1.025.450	2,50%
31/03/2007	1.269.650	1.587.945	1.268.311	3,00%
31/03/2008	1.589.531	2.061.134	1.587.281	3,75%
31/03/2009	2.077.894	2.540.586	2.073.043	4,90%

Figuur 20: Overzicht van de inleverondes van groenestroomcertificaten

5.2.5 Groenestroomquotum voor 2010

Het nieuwe artikel 23 §3 van het Elektriciteitsdecreet (B.S. 4 februari 2009) luidt als volgt:

“§3. Indien de reguleringsinstantie vaststelt dat het quotiënt van het aantal groenestroomcertificaten toegekend in het jaar n-1 en het totaal van de afnamecijfers, uitgedrukt in MWh, van het jaar n-1 van alle afnamepunten in het Vlaams Gewest, vermeld als Ev in §2, groter is dan G op 31 maart van het jaar n+1, wordt deze G verhoogd tot dit quotiënt.”

Voor het jaar n = 2009 betekent dit:

- Het aantal *uitgereikte* groenestroomcertificaten aanvaardbaar voor de quotumverplichting in het jaar n-1 (2008) bedraagt 1.785.454.
Dit aantal is niet te verwarren met de uitgereikte groenestroomcertificaten voor *groenestroomproductie in 2008* uit Tabel 32. De uitreiking van groenestroomcertificaten door de VREG gebeurt immers meestal één tot twee maand na de feitelijke groenestroomproductie. Het aantal in 2008 uitgereikte groenestroomcertificaten is dus voor een deel op basis van groenestroomproductie in (de laatste maanden van) 2007. Analoog werden de certificaten voor groenestroomproductie in 2008 voor een deel pas uitgereikt in het jaar 2009.
- Het totale afnamecijfer onderworpen aan GSC-verplichting (“Ev”) – dus rekening houdend met de vrijstellingen voor grote afnemers en exclusief leveringen door DNB’s – voor 2008 bedraagt 42.406.249 MWh.
- Het quotient van deze twee getallen bedraagt 4,21%.

Dit quotient is kleiner dan G voor 31 maart van het jaar n + 1 (2010). Deze G bedraagt immers 5,25% in het Elektriciteitsdecreet. Het groenestroomquotum op 31 maart 2010 wordt bijgevolg niet verhoogd en blijft gelijk aan 5,25%.

Mocht het hierboven berekende quotiënt wel groter zijn dan – in dit geval – 5,25%, zou dit betekenen dat de werkelijke groenestroomproductie een jaar vooroploopt op de jaarlijks stijgende doelstellingen. Het aangepaste artikel 23§3 van het Elektriciteitsdecreet voorziet een automatische verhoging van de groenestroomdoelstelling voor het volgende jaar, om op die manier een structureel overaanbod van groenestroomcertificaten op de markt te vermijden.

5.3 Warmtekrachtkoppeling

5.3.1 Aantal installaties die warmtekrachtcertificaten ontvangen

Onderstaande tabellen geven een overzicht van het aantal WKK-installaties (zie Tabel 36) en het geïnstalleerd elektrisch of mechanisch vermogen (zie Tabel 37) per technologie en per jaar van indienstname of ingrijpende wijziging. Deze installaties komen in aanmerking voor de toekenning van warmtekrachtcertificaten die aanvaardbaar zijn voor de warmtekrachtcertificatenverplichting.

Zowel op het gebied van aantal nieuwe installaties als van het geïnstalleerde vermogen, kende de warmtekrachtkoppeling in 2008 een uitzonderlijke groei.

Het grote aantal nieuwe installaties wordt hoofdzakelijk verklaard door het grote aantal nieuwe installaties die bestaan uit een of meerdere verbrandingsmotoren en die opgesteld staan in glastuinbouwersres.

De grote toename in het elektrisch of mechanisch opgesteld vermogen van WKK's wordt vooral verklaard door de indienstname van enkele grote installaties in 2008, waaronder de STEG¹⁶-centrale Inesco (132,9 MW) en twee stoomturbines bij BASF Antwerpen, toegepast voor rechtstreekse mechanische aandrijvingen en opgesteld in de steamcracker-installatie¹⁷ (26,6 MW) en de salpeterzuurinstallatie (27,7 MW).

Tabel 36: Aantal erkende productie-installaties dat in aanmerking komt voor de toekenning van aanvaardbare warmtekrachtcertificaten per technologie en per jaar van indienstname of ingrijpende wijziging

TECHNOLOGIE	Vóór 2006	2006	2007	2008	TOTAAL
Aftap-condensatiestoomturbine	0	0	0	1	1
Gasturbine met warmteterugwinning	1	0	1	0	2
Interne verbrandingsmotor	26	20	42	46	134
STEG	1	0	0	1	2
Stirlingmotor	0	0	1	0	1
Stoommachine	0	0	0	1	1
Tegendrukstoomturbine	4	0	1	2	7
TOTAAL	32	20	45	51	148

Tabel 37: Totaal geïnstalleerd elektrisch of mechanisch vermogen (in kW) van warmtekrachtinstallaties die in aanmerking komt voor de toekenning van aanvaardbare warmtekrachtcertificaten, per technologie en per jaar van indienstname of ingrijpende wijziging

TECHNOLOGIE	Vóór 2006	2006	2007	2008	TOTAAL
Aftap-condensatiestoomturbine	0	0	0	27.700	27.700
Gasturbine met warmteterugwinning	12.000	0	7.291	0	19.291
Interne verbrandingsmotor	52.833	40.561	81.846	90.182	265.422
STEG	359.000	0	0	132.900	491.900
Stirlingmotor	0	0	3	0	3
Stoommachine	0	0	0	2	2
Tegendrukstoomturbine	37.964	0	3.716	33.070	74.750
TOTAAL	461.797	40.561	92.856	283.854	879.068

5.3.2 Uitgereikte warmtekrachtcertificaten

Tabel 38 en Figuur 21 tonen per technologie en per productiejaar het aantal uitgereikte warmtekrachtcertificaten die aanvaardbaar zijn voor de certificatenverplichting in Vlaanderen. Net als de vorige jaren bedraagt het aantal uitgereikte certificaten in 2008 ongeveer een verdubbeling van het aantal in het jaar ervoor.

¹⁶ Een STEG-centrale is een centrale met een stoom- en gasturbine in gecombineerde cyclus.

¹⁷ De steamcracker kraakt de petroleumderivaten nafta of LPG met hulp van stoom, zie www.basf.be.

Tabel 38: Aantal uitgereikte warmtekrachtcertificaten per technologie en per productiejaar

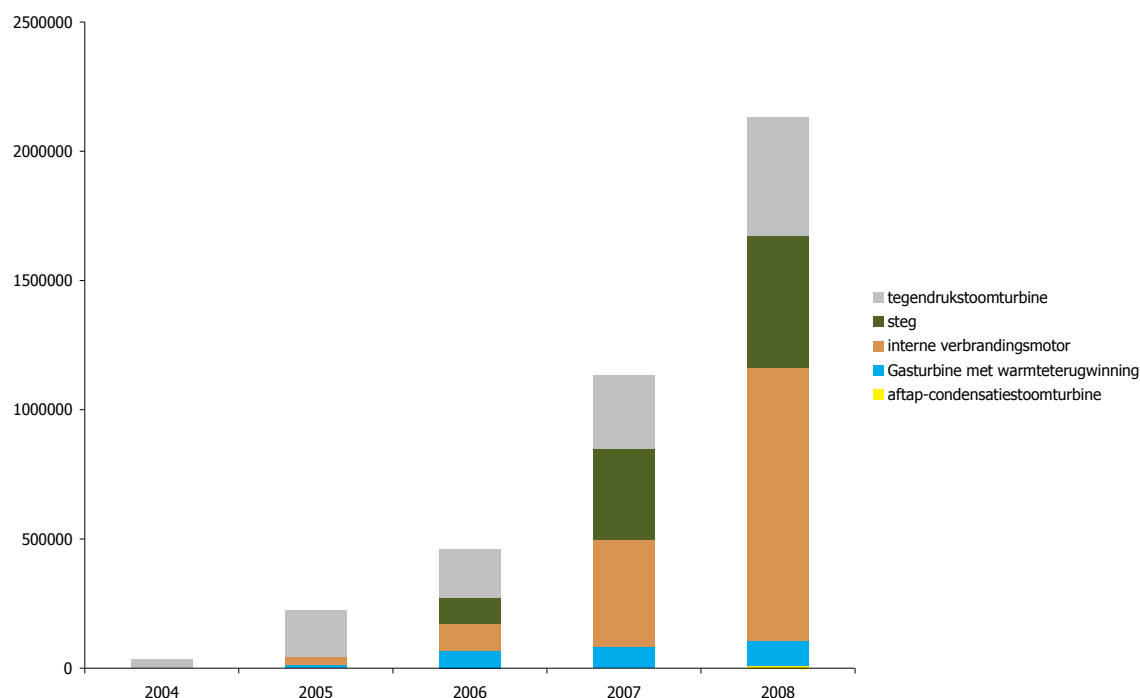
TECHNOLOGIE	vóór 2006	2006	2007	2008	TOTAAL
Aftapcondensatie-stoomturbine	0	0	0	8.255	8.255
Gasturbine met warmteterugwinning	14.991	67.467	83.048	97.258	262.764
Interne verbrandingsmotor	29.332	102.324	412.628	1.057.531	1.601.815
STEG	0	103.597	351.573	512.009	967.179
Tegendruk-stoomturbine	216.532	186.162	285.656	457.283	1.145.633
TOTAAL	260.855	459.550	1.132.905	2.132.336	3.985.646

In 2008 werden veruit de meeste certificaten uitgereikt voor warmtekrachtbesparing door interne verbrandingsmotoren, en dit ondanks het feit dat deze installaties meestal kleinschaliger zijn dan installaties met turbines.

Hoewel er ook één kleine stirlingmotor¹⁸ en één kleine stoommachine door de VREG werden erkend als kwalitatieve WKK, hebben deze twee installaties tot nu toe nog geen warmtekrachtbesparing gerealiseerd of gerapporteerd, zodat voor deze technologieën nog geen certificaten werden uitgereikt.

De VREG startte in 2007 met het uitreiken van garanties van oorsprong voor kwalitatieve WKK-stroom. In totaal werden voor het productiejaar 2007 244.282 warmtekrachtcertificaten uitgereikt die nog als garantie van oorsprong konden gebruikt worden. Voor het productiejaar 2008 bedroeg dit aantal 984.971.

Figuur 21: Aantal uitgereikte warmtekrachtcertificaten per technologie en per productiejaar

¹⁸ De motor bestaat uit een warm deel en een koud deel. Een externe warmtebron (vlam of hete gassen) verwarmen continu het hete deel van de motor terwijl het koude deel continu gekoeld wordt. Beide delen staan continu met elkaar in verbinding en staan dus onder dezelfde druk.

5.3.3 Handel in warmtekrachtcertificaten (inclusief spread prijs en non-handel)

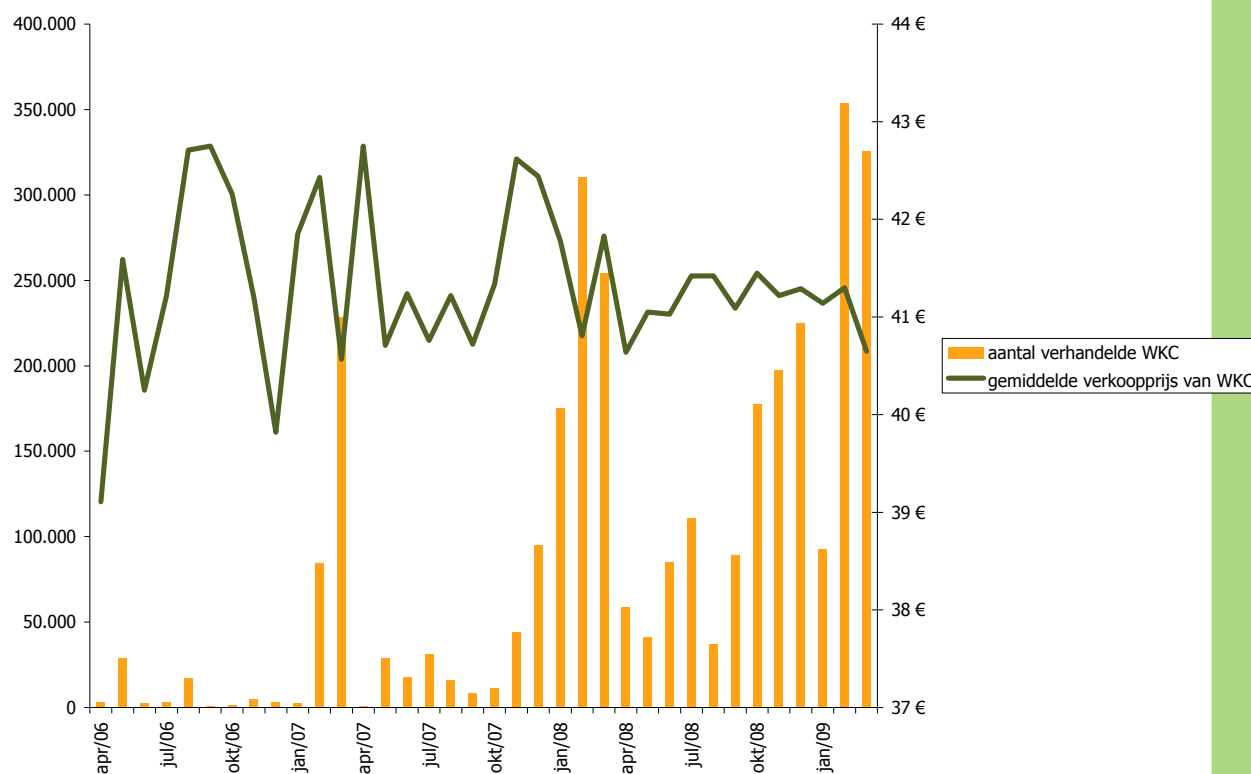
5.3.3.1 Bilaterale handel in certificaten

Figuur 22 toont het aantal verhandelde warmtekrachtcertificaten en de gemiddelde prijs vanaf april 2006 tot en met 31 maart 2009. De marktprijs van de periode vóór april 2006 is minder representatief, omdat de boete per ontbrekend warmtekrachtcertificaat voor de inlevering op 31 maart 2006 nog € 40 bedroeg in plaats van € 45.

Ondanks de sterke toename van het aantal uitgereikte certificaten in 2008 en het overschot aan beschikbare WKC voor de inlevering van 31 maart 2009 (zie 5.3.4), bleef de marktprijs in 2008 stabiel rond 41 euro, met weliswaar een zeer lichte daling van de marktprijs in maart 2009.

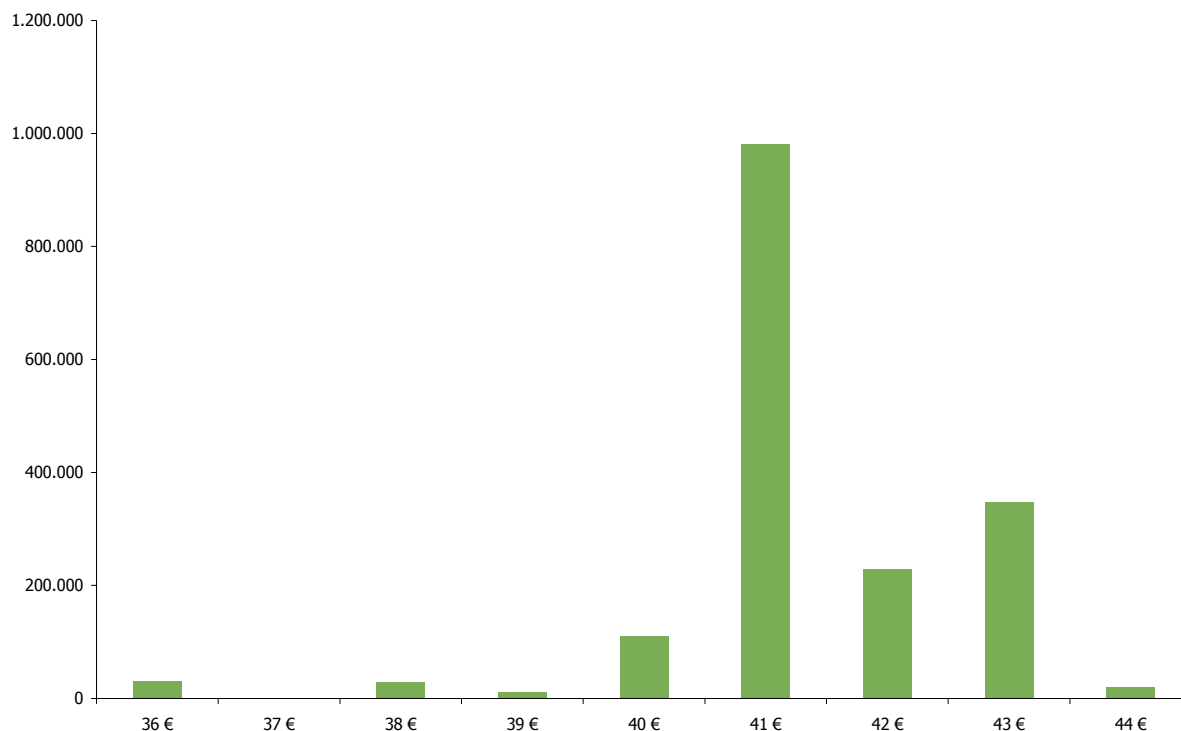
Figuur 22 betreft zowel warmtekrachtcertificaten met als zonder garantie van oorsprong. De benodigde gegevens om een eventueel prijsverschil tussen beide types certificaten vast te stellen waren in 2008 niet beschikbaar.

Figuur 22: Aantal verhandelde warmtekrachtcertificaten en de gemiddelde marktprijs

In 2008 werden in totaal 1.762.529 warmtekrachtcertificaten verhandeld. De verkoopprijs varieerde tussen (afgerond naar het dichtstbijzijnde geheel getal) € 36 en € 44. De meest voorkomende marktprijs bedroeg (afgerond) € 41, zoals getoond wordt in Figuur 23.

Figuur 23: Aantal verhandelde warmtekrachtcertificaten in 2008 per verkoopprijs (afgerond)

In deze cijfers zijn de handel op het beursplatform (de "Green Certificate Exchange" van BelPEX), en de verkoop van certificaten aan de distributienetbeheerders tegen minimumprijs niet inbegrepen. Deze worden hierna besproken.

5.3.3.2 Handel op Green Certificate Exchange

Begin 2009 werden voor het eerst warmtekrachtcertificaten verhandeld op de GCE ("Green Certificate Exchange") opgestart door BelPEX.

Tijdens twee handelsessies in maart 2009 werden in totaal 5.300 warmtekrachtcertificaten zonder en 471 met garantie van oorsprong verhandeld aan een prijs van respectievelijk € 39,98 en € 39,50 per warmtekrachtcertificaat.

5.3.3.3 Verkoop van warmtekrachtcertificaten aan netbeheerders tegen minimumprijs

In december 2008 werden voor de eerste keer dertien warmtekrachtcertificaten door de eigenaar van de betrokken (micro-)WKK verkocht aan Inter-Energa, tegen de gegarandeerde minimumprijs van € 27 per certificaat. In de eerste drie maanden van 2009 vonden geen verkopen tegen minimumprijs plaats.

Deze ene gebeurde transactie hoeft niet noodzakelijk te leiden tot de conclusie dat aankopers van certificaten niet meer bereid zijn om meer dan 27 euro te betalen per certificaat. Eerder is het een aanduiding dat kleinere of alleenstaande producenten wellicht niet inspelen op een ondersteuningssysteem gebaseerd op een certificatenmarkt. De inspanning om elektriciteitsleveranciers te contacteren voor de verkoop van certificaten om een prijs te onderhandelen en om de verkoop administratief te verwerken, is waarschijnlijk te groot in verhouding tot het bedrag waarover het uiteindelijk gaat. Dit kan opgevangen worden door de komst van BelPEX GCE.

Mogelijk is hier in de toekomst ook een rol weggelegd voor aggregatoren of handelaars die als tussenpersoon optreden tussen de eigenaars van micro-WKK's en elektriciteitsleveranciers. Deze aggregatoren zijn nu al actief in het marktsegment van de grotere WKK's, bijvoorbeeld in de tuinbouwsector.

5.3.4 Inlevering van warmtekrachtcertificaten voor de certificatenverplichting op 31 maart 2009

De warmtekrachtcertificatenverplichting wijkt op drie vlakken af van de groenestroomcertificatenverplichting:

- Er is geen vrijstelling voor leveringen aan grote afnemers (> 20 GWh/jaar).
- Er is geen automatische quotumverhoging in het geval het aantal uitgereikte certificaten de doelstelling van het volgende jaar overschrijdt.
- Er is enkel een verplichting voor de leveranciers (niet voor eindafnemers die aan zelfvoorziening doen).

Tabel 39 en Figuur 24 tonen de resultaten van alle voorbije inleveringsrondes van warmtekrachtcertificaten, tot en met de inlevering van 31 maart 2009.

Op 31 maart 2009 was er voor de eerste keer een (aanzienlijk) overschot aan beschikbare warmtekrachtcertificaten.

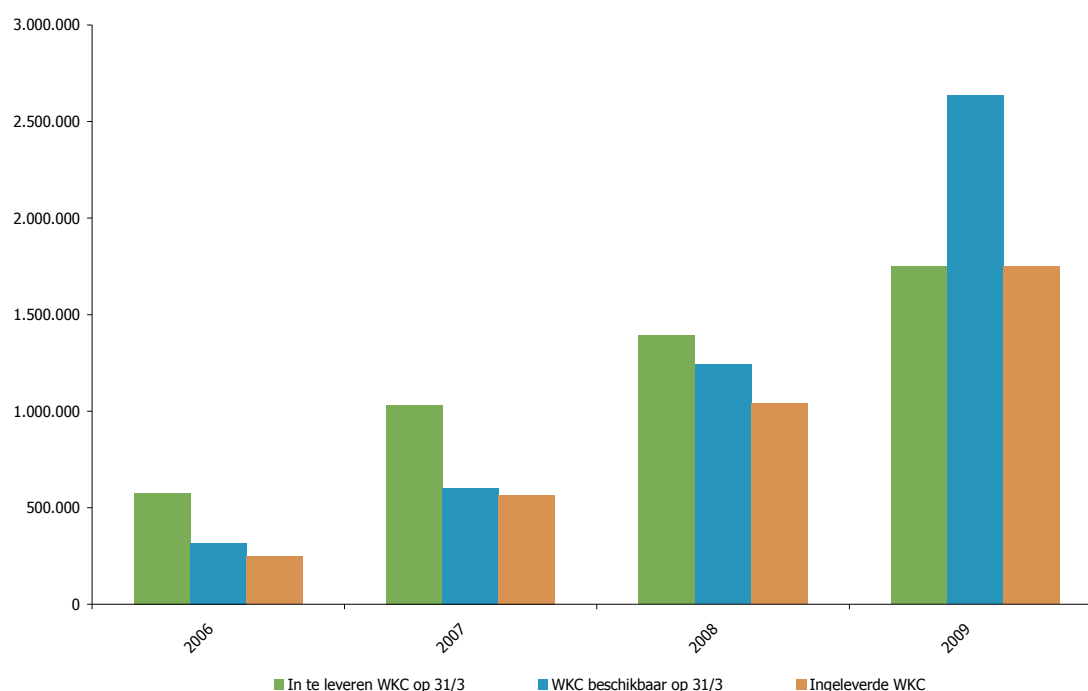
Dit overschot van 884.425 certificaten wordt voor een deel verklaard door het feit dat bij de vorige inlevering op 31 maart 2008, ondanks een globaal tekort aan certificaten, toch 203.299 certificaten werden opgespaard voor een volgende inleveringsronde. Ook het aantal warmtekrachtcertificaten dat werd uitgereikt voor warmtekrachtbesparing gerealiseerd in de eerste maanden van 2009 en dat al beschikbaar was op 31 maart 2009, droeg bij tot het overschot. Dit aantal bedroeg 502.058.

Op 31 maart 2009 was er één leverancier die niet voldeed aan zijn warmtekrachtcertificatenverplichting.

Tabel 39: Overzicht van de inleveringsrondes van warmtekrachtcertificaten

INLEVERDATUM	In te leveren WKC op 31/3	WKC beschikbaar op 31/3	Ingeleverde WKC	Quotum
31/03/2006	575.209	316.293	246.196	1,19%
31/03/2007	1.032.004	601.964	566.191	2,16%
31/03/2008	1.392.594	1.242.698	1.039.399	2,96%
31/03/2009	1.750.076	2.634.501	1.749.410	3,73%

Figuur 24: Overzicht van de inleveringsrondes van warmtekrachtcertificaten

5.3.5 Warmtekrachtquotum voor 2010

Anders dan bij de groenestroomcertificatenverplichting zijn de quota voor de warmtekrachtcertificatenverplichting voor de komende jaren vastgelegd in het Besluit van de Vlaamse Regering van 7 juli 2006 (B.S. 1 december 2006). Er is geen mechanisme dat een automatische verhoging van het quotum voorziet wanneer het aantal uitgereikte certificaten in een bepaald jaar de doelstelling van het volgende jaar overschrijdt.

Het warmtekrachtquotum op 31 maart 2010 bedraagt 4,39%.

Bijlagen

Bijlage 1: Berekening Herfindahl-Hirschman index (HHI), HHIne en C3

De **HHI index** is een vaak gebruikte maatstaf voor de concentratiegraad in een sector. Daarbij slaat de term "concentratiegraad" op het aantal aanbieders van goederen of diensten in een bepaalde sector. De berekening is gebaseerd op de verdeling van de markt onder verschillende aanbieders.

De formule is als volgt:

$$HHI = \sum (m_i)^2 \text{ voor } i \text{ gaande van } 1 \text{ tot } n$$

waarbij geldt:

m_i = marktaandeel van aanbieder i (liggend tussen 0 en 1)

n = aantal aanbieders op de markt

Vaak wordt de berekening gemaakt op basis van de marktaandelen die in percentages, dus liggend tussen 0 en 100, worden uitgedrukt. De uitkomst van de berekening ligt dan steeds tussen 0,0001 (volledige mededinging) en 10.000 (monopolie). Bij een HHI gelijk aan 10.000 is er slechts één aanbieder met een marktaandeel van 100 %. Bij een HHI die 0 benadert, zijn er zeer veel kleine aanbieders.

Interpretatie: hoe hoger de indexwaarde, hoe hoger de aanbiederconcentratie

- ongeconcentreerde markt: $0 \leq HHI < 1.000$
- gematigd geconcentreerde markt: $1.000 \leq HHI < 1.800$
- geconcentreerde markt: $HHI \geq 1.800$

Economisten stellen dat een HHI onder de 1.800 duidt op een concurrentiële markt en dat een HHI boven de 2.500 op zware risico's voor de marktwerking wijst.

HHI in number equivalents (HHIne)

Deze index is van de HHI afgeleid. De berekening is als volgt:

$$HHIne = 1/HHI = 1 / \sum (m_i)^2$$

waarbij de HHI wordt berekend op basis van de marktaandelen die in nominale waarde, dus liggend tussen 0 en 1, worden uitgedrukt. De uitkomst van de HHI ligt in dat geval eveneens tussen 0 en 1.

Als HHI gelijk is aan 0,20 dan is HHIne gelijk aan 5. In dat geval kan de markt worden getypeerd als een markt bevolkt door 5 gelijkwaardige aanbieders.

Interpretatie: hoe hoger HHIne, hoe minder er sprake is van aanbiederconcentratie.

- ongeconcentreerde markt: meer dan 10 even grote ondernemingen in de markt
- gematigd geconcentreerde markt: 5 tot 10 even grote ondernemingen
- geconcentreerde markt: 5 of minder even grote ondernemingen in de markt

C3

Deze index geeft aan hoeveel procent de drie ondernemingen met het grootste marktaandeel gezamenlijk binnen één relevante markt innemen. Deze index is minder genuanceerd dan de HHI-index, omdat hij de onderlinge verschillen tussen de grootste leveranciers buiten beschouwing laat. Twee heel verschillende marktsituaties kunnen leiden tot eenzelfde waarde voor de C-index.

Voorbeeld:

Markt A: $73 \% + 1 \% + 1 \% = 75 \%$

Markt B: $25 \% + 25 \% + 25 \% = 75 \%$

Hoewel markt A veel geconcentreerder is dan markt B, blijkt dat niet uit de berekende C3-index.

Bijlage 2: Methodologie van het onderzoek van de prijzen

De vergelijkingen worden gemaakt aan de hand van een aantal typecategorieën van eindafnemers (zie Bijlage 3). De VREG gebruikt ook de totale jaarlijkse kostprijs voor een bepaald type eindafnemer. Deze prijs omvat alle relevante elementen (energieprijs, nettarieven en heffingen). Wanneer een contract prijzen bevat die automatisch kunnen worden geïndexeerd, heeft de VREG steeds het gebruik van de meest recente, maandelijkse index verplicht. Enkel op deze manier kunnen we de vergelijkbaarheid van de verschillende producten garanderen. Sinds 1 maart 2005 zijn alle leveranciers, conform de afspraken van het Akkoord "De consument in de vrijgemaakte elektriciteits- en gasmarkt" voor de bescherming van de consument, ook verplicht om deze maandelijkse parameters te gebruiken op hun offertes.

Kortingen niet inbegrepen

Het feit dat de prijsinformatie gebruikt voor dit rapport afkomstig is van de leveranciers en door hen gerapporteerd werd in het kader van de leveranciersvergelijking op de VREG-website, betekent ook dat

in de prijzen geen rekening gehouden wordt met commerciële kortingen, zoals een korting voor betaling via domiciliëring of een welkomstkorting voor nieuwe klanten. Deze - door een aantal leveranciers gehanteerde - kortingen kunnen de in de studie berekende prijsniveaus in de praktijk lichtjes lager doen uitvallen.

Gewogen prijzen

Om de representativiteit van de berekende prijzen te verhogen, past de VREG wegingen toe: Enerzijds laten we het **relatieve belang van het netgebied** meewegen in de gemiddelde prijzen. Zo weegt de jaarlijkse kostprijs in een netgebied met een groot aantal huishoudelijke toegangspunten zwaarder door in het gemiddelde dan de jaarlijkse kostprijs in een netgebied met een klein aantal huishoudelijke toegangspunten.

Daarnaast wordt het **marktaandeel van de leverancier bij huishoudelijke afnemers** gebruikt om de weging tussen de prijzen van de leveranciers onderling te bepalen.

Wanneer beide wegingen vervolgens worden gecombineerd, krijgen we een gewogen gemiddelde prijs die zeer representatief is voor de prijs die de gezinnen in Vlaanderen betalen. De diversiteit die bestaat in de Vlaamse energiemarkt speelt hierdoor geen vertekende rol, terwijl bij de berekeningen nog steeds alle relevante informatie verwerkt wordt, in tegenstelling tot een op een steekproef gebaseerd onderzoek.

Deze methodiek wordt duidelijker aan de hand van het volgende voorbeeld. Voor de eenvoud gaan we uit van een situatie met twee leveranciers die in twee netgebieden leveren.

		Leverancier 1	Leverancier 2	
Netgebied 1	Marktaandeel	10,00%	90,00%	
25,00%	Prijs	100,00 euro	150,00 euro	145,00 euro
Netgebied 2	Marktaandeel	20,00%	80,00%	
75,00%	Prijs	120,00 euro	180,00 euro	168,00 euro
		115,00 euro	172,50 euro	162,25 euro

$$(100 \cdot 0,1 + 150 \cdot 0,9) / (0,1 + 0,9) = 145$$

$$(100 \cdot 0,25 + 120 \cdot 0,75) / (0,25 + 0,75) = 115$$

Gemiddelde van leverancier 1 en 2, gewogen ten aanzien van hun respectievelijk marktaandeel en ten aanzien van de grootte van de netgebieden: $(145 \cdot 0,25 + 168 \cdot 0,75) / (0,25 + 0,75) = 162,25$

Gratis elektriciteit verrekend

Voor de berekening van de jaarlijkse elektriciteitsprijzen van de verschillende leveranciers, houdt de VREG ook rekening met de gratis hoeveelheid elektriciteit waarop elk gezin in Vlaanderen recht heeft. Deze hoeveelheid wordt verrekend als een korting op de prijzen die de leveranciers hebben bezorgd aan de VREG. De korting wordt berekend door het aantal gratis kWh te vermenigvuldigen met de eenheidsprijs. Tot en met 2007 werd deze door het ministerie van Economische Zaken vastgelegd, maar vanaf 2008 wordt deze berekend door de VREG. Voor 2008 bedraagt die 17,24 eurocent/kWh inclusief

btw. Aangezien het aantal gratis kWh afhangt van het aantal gezinsleden, maakt de VREG (enkel voor de analyse in dit rapport en niet voor de leveranciersvergelijking op de VREG-website) de volgende assumpties voor de berekening van de jaarlijkse kostprijs per typecategorie:

Categorie Da: 1 gezinslid → 200 kWh gratis → korting van € 34,48 in 2008
 Categorie Db: 2 gezinsleden → 300 kWh gratis → korting van € 51,72 in 2008
 Categorie Dc: 3 gezinsleden → 400 kWh gratis → korting van € 68,96 in 2008
 Categorie Dc1: 3 gezinsleden → 400 kWh gratis → korting van € 68,96 in 2008
 Categorie Dd: 4 gezinsleden → 500 kWh gratis → korting van € 86,20 in 2008
 Categorie De: 4 gezinsleden → 500 kWh gratis → korting van € 86,20 in 2008
 Categorie De1:4 gezinsleden → 500 kWh gratis → korting van € 86,20 in 2008

Bijlage 3: Overzicht van de huishoudelijke typeafnemers voor elektriciteit en aardgas

Voor de vergelijkingen in dit rapport worden verschillende typecategorieën gebruikt. Deze tabel geeft een overzicht van de typecategorieën en hun verbruik per tariefperiode voor elektriciteit.

In de kolommen 'Vóór' staat telkens het jaarverbruik per tarief vóór de invoering van het weekendtarief (1 januari 2007) en in de kolommen 'Na' staat telkens het jaarverbruik per tarief vanaf de invoering van het weekendtarief. De invoering van het weekendtarief had enkel invloed op typecategorieën Dc, Dd en De.

Type-categorie	Jaarverbruik dagtarief (kWh)		Jaarverbruik nachttarief		Jaarverbruik uitsluitend nachttarief (kWh)	
	Vóór	Na	Vóór	Na	Vóór	Na
Da	600	600	0	0	0	0
Db	1.200	1.200	0	0	0	0
Dc (*)	2.200	1.600	1.300	1.900	0	0
Dc1	3.500	3.500	0	0	0	0
Dd	5.000	3.600	2.500	3.900	0	0
De	5.000	3.600	2.500	3.900	12.500	12.500
De1	7.500	7.500	0	0	12.500	12.500

(*) Dit verbruik komt overeen met het elektriciteitsverbruik van een doorsnee gezin.

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de typecategorieën voor aardgas:

Type-categorie	Jaarverbruik dagtarief (kWh)	
D1	2.326	Koken en warm water
D2	4.652	
D3 (*)	23.260	Verwarming en ander gebruik
D3b	34.890	

(*) Dit verbruik komt overeen met het aardgasverbruik van een doorsnee gezin dat verwarmt op aardgas

Bijlage 4: Overzicht van de kleine professionele typeafnemers voor elektriciteit

Type-categorie	Jaarverbruik dagtarief (kWh)	Jaarverbruik nachttarief (kWh)	Jaarverbruik uitsluitend nachttarief (kWh)
Ia	17.500	12.500	0
Ib	29.000	21.000	0

Vlaamse Reguleringsinstantie voor de Elektriciteits- en Gasmarkt
Graaf de Ferrarisgebouw | Koning Albert II-laan 20 bus 19 | 1000 Brussel
tel: 02 553 13 53 fax: 02 553 13 50
info@vreg.be | www.vreg.be